

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Barbora Šilhánová

**Taiwanské stipendijní programy jako
zdroj soft power**

Bakalářská práce

Praha 2014

Autor práce: **Barbora Šilhánová**

Vedoucí práce: **PhDr. Jan Bečka, PhD.**

Rok obhajoby: 2014

Bibliografický záznam

Šilhánová, Barbora. Taiwanská stipendia jako zdroj soft power. Bakalářská práce. Praha: Karlova univerzita v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, 2014.

Abstrakt

Diplomová práce „Taiwanská stipendia jako zdroj soft power“ pojednává taiwanském pojetí teoretického konceptu soft power, dále o stipendiích, která jsou nabízená zahraničním studentům v rámci snahy získat soft power a především o vlivu, který mají stipendia na jejich recipienty. Jádrem práce je výzkum provedený formou polootevřeného dotazníku, kterému autorka podrobila české recipienty taiwanských stipendií. Práce čtenáři v první kapitole představuje historický kontext pro lepší porozumění současné situaci Taiwanu a také taiwanské pochopení teorie soft power a její aplikaci v praxi. Druhá kapitola se zaměřuje na stipendia pro zahraniční studenty, financovaná z vládních prostředků Taiwanu. Samotným jádrem práce je třetí kapitola, která prezentuje výsledky provedeného výzkumu.

Abstract

Bachelor thesis "Taiwan Scholarships as a source of Soft Power" deals with the Taiwanese view of the concept of soft power, it introduces the scholarships offered to foreign students and finally assess the impact those scholarship have on their recipients. The core of the thesis is the research carried out by the author using semi-structured questionnaire and interview. The researched subjects were defined in advance as Czech students who went to one of Taiwan scholarships. The first chapter is an introduction to historical context of Taiwan's contemporary situation. It also describes the Taiwanese soft power interpretation and application in practise. The second chapter focuses on the Taiwanese scholarships offer for foreign students. The third chapter presents the findings the research.

Klíčová slova

Taiwan, Tchaj-wan, soft power, měkká moc, studijní pobyt, stipendijní, kulturní diplomacie, čínština

Keywords

Taiwan, soft power, scholarship, Taiwan Scholarship, cultural diplomacy, student, chinese

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato práce byla zpřístupněna v příslušné knihovně UK a prostřednictvím elektronické databáze vysokoškolských kvalifikačních prací v repozitáři Univerzity Karlovy a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem.

V Praze dne 14. května 2014

Barbora Šilhánová

Poděkování

Ráda bych poděkovala svému vedoucímu práce, PhDr. Janu Bečkovi, PhD., za to, že mi pomáhal s velkou trpělivostí, laskavostí a pochopením.

ดิฉันอยากจะขอขอบ คุณ ค็อกเตอร์ **Jan Bečka** เป็นอย่างยิ่ง ที่ได้สละเวลาช่วยเหลือในการเป็นที่ปรึกษาทำวิทยานิพนธ์ ให้อกับดิฉัน ด้วยความอดทน เมตตาและเข้าใจดิฉันเป็นอย่างดี

PROJEKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	
Jméno:	Barbora Šilhánová
E-mail:	bara.silhanova@seznam.cz
Semestr:	IV.
Akademický rok:	2011/2012
Název práce:	Taiwanské stipendijní programy jako zdroj soft power
Předpokládaný termín dokončení (semestr, školní rok):	LS 2013/2014
Vedoucí bakalářského semináře:	PhDr. Ondřej Matějka, PhD.
Vedoucí práce (není povinné):	PhDr. Jan Bečka, PhD.
Zdůvodnění výběru tématu práce (5 řádek):	Autorka si toto téma vybrala z několika důvodů. Soft power Taiwanu je v české akademické obci téma nepříliš probádané, ačkoliv teorie soft power sama o sobě se stala v několika posledních letech velice populární. Bakalářská práce tak může obohatit všechny, kteří studují vliv soft power. Může být vodítkem pro české studenty, rozhodující se o studijních výjezdech a zároveň může sloužit jako zpětná vazba pro tvůrce taiwanské stipendijní politiky. Fakt, že autorka absolvovala jeden ze zkoumaných stipendijních pobytů také přispěl k jejímu rozhodování o stanovení tématu.
Předpokládaný cíl (5 řádek):	Cílem práce je prozkoumání vlivu taiwanských stipendijních pobytů na jejich účastníky a také seznámení české veřejnosti s velice specifickou mezinárodní situací Taiwanu, pramenící z historického vývoje především druhé poloviny 20. století. Stipendijní pobyty jsou zkoumány skrze teoretický koncept soft a hard power. Práce by měla přispět k debatě o efektivitě soft power jako nástroje pro získávání vlivu na mezinárodní scéně.
Základní charakteristika tématu (10 řádek):	Situaci v Taiwanské úžině udává nevyřešený spor o diplomatický statut ostrova, který má kořeny již v občanské válce ze čtyřicátých let. Taiwanci považují svoji zemi za samostatný stát, uznává ho však pouze 23 států. Číňané z pevniny zase nahlíží na ostrov jako na svou provincii. Američané stáli původně na straně Taiwanu, ale v průběhu 70. let postupně navázali diplomatické vztahy s, do té doby izolovanou, Čínskou lidovou republikou. Jejich příkladu následovala většina ostatních států. Taiwanci se snaží situaci změnit ve svůj prospěch a využívají k tomu různé způsoby. Kromě tzv. hard power, tedy především armády, může Taiwan ke zlepšení své mezinárodní situace používat i tzv. soft power ve formě např. demokratického zřízení, kulturní diplomacie, vyspělé ekonomiky a mezinárodní humanitární pomoci mohou nebo stipendijních programů pro zahraniční studenty.

Předpokládaná struktura práce (10 řádek):

V první kapitole bude pro uvedení do problematiky stručně popsán historický vývoj taiwanské otázky od konce čínské občasně války po současnost. Tato část práce se také bude věnovat teorii rozdělení státní moci na soft a hard power tak, jak ji představil Joseph Nye. Koncept bude nejprve stručně charakterizován, a poté je vztažen k situaci na Taiwanu. Zdroje taiwanské hard power a soft power jsou následně rozebrány ve dvou podkapitolách. Druhá kapitola se věnuje Taiwanem nabízeným akademickým stipendijním programům. Pro lepší orientaci bude vedle největšího taiwanského programu pro Čechy představen i nejvýznamnější evropský stipendijní program, Erasmus. Ve třetí kapitole bude uvedena praktická část práce, tedy výsledky semi-strukturovaných rozhovorů s recipiency vybraných stipendií.

Základní literatura (10 nejdůležitějších titulů):

Bakešová, Ivana, Rudolf Fürst, and Zdeňka Heřmanová. *Dějiny Taiwanu*. Praha: Lidové noviny, 2004.

Bryman, Alan. *Social research methods*. 4th ed. New York: Oxford University Press, 2012

Bush, Richard C. *At Cross Purposes: U.S.-Taiwan Relations*. Armonk, New York: M.E. Sharpe, 2004.

Chase, Michael S. "Taiwan's Arms Procurement Debate and the Demise of the Special Budget Proposal: Domestic Politics in Command." *Asian Survey* 48, 4 (2008): 703-724. Accessed 2014-01-31. <http://www.jstor.org/stable/10.1525/as.2008.48.4.703>

Nye, Joseph S. *Presidential leadership and the creation of the American era*. Princeton: Princeton University Press, 2013.

Rockower, Paul S. "Projecting Taiwan: Taiwan's Public Diplomacy Outreach." *Issues & Studies* 47, 1 (2011): 107-152.

Sehnálková, Jana. "Americká zahraniční politika vůči Číně." In *Zahraniční politika USA na začátku 21. století*, edited by Kozák, Kryštof, 142-175. Praha: AMO, 2009.

Wang, Hongying, and Yeh-Chung Lu. "The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan." *Journal of Contemporary China* 17, 56 (2008): 425-447.

Yin, Robert K. *Case study research: design and methods*. Fifth edition. London: Sage Publications, Inc., 2014.

立法院第8屆第3會期外交及國防委員會第30次全體委員會議紀錄(Legislativní yuan, 8. kolo, 3. zasedání Komise pro zahraniční a bezpečnostní záležitosti, 30. zasedání všech členů komise: záznam). 2014.

Podpis studenta a datum

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		

Obsah

OBSAH	9
ÚVOD.....	11
1. SITUACE V TAIWANSKÉ ÚŽINĚ.....	15
1.1 HISTORICKÝ VÝVOJ.....	15
1.2 SOFT POWER A HARD POWER.....	19
1.2.1 <i>Hard power</i>	19
1.3 SOFT POWER.....	21
1.3.1 <i>Taiwanské pojetí soft power</i>	21
1.3.2 <i>Úspěch soft power na Taiwanu</i>	24
1.3.3 <i>Soft power v praxi</i>	25
2. TAIWANSKÁ STIPENDIA PRO CIZINCE.....	28
2.1 PROGRAMY MINISTERSTVA ŠKOLSTVÍ.....	29
2.1.1 <i>Taiwan Scholarship: MOE Scholarship</i>	29
2.1.2 <i>Taiwan Scholarship: Huayu Enrichment Scholarship (HES)</i>	33
2.1.3 <i>Short Term Research Award (STRA)</i>	34
2.2 PROGRAMY MINISTERSTVA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ (MOFA)	34
2.2.1 <i>Taiwan Scholarship: MOFA Scholarship</i>	34
2.3 THE CENTER FOR CHINESE STUDIES	35
2.3.1 <i>Taiwan Fellowship</i>	35
2.3.2 <i>Research Grant for Foreign Scholars in Chinese Studies</i>	35
2.4 PROGRAMY MEZINÁRODNÍHO FONDU PRO SPOLUPRÁCI A ROZVOJ (ICDF)	36
2.4.1 <i>ICDF Scholarship Program: International Higher Education Scholarship</i> <i>Program</i>	36
2.4.2 <i>Fellowship for Participants</i>	37
2.5 MINISTERSTVO PRO VĚDU A TECHNOLOGII (MOST)	38
2.5.1 <i>MOST Scholarships: Visegrad–Taiwan Scholarship</i>	38
2.6 PROGRAMY CHIANG CHING-KUOVY NADACE (CCKF).....	38
2.6.1 <i>Research Grants</i>	39
2.6.2 <i>Senior Scholar Grants</i>	39
2.6.3 <i>Doctoral Fellowships</i>	40
2.6.4 <i>Postdoctoral Research Fellowships</i>	40
2.7 ACADEMIA SINICA	41
2.7.1 <i>Academia Sinica Taiwan International Graduate Program</i>	41

2.8	TAIWAN FOUNDATION FOR DEMOCRACY.....	41
2.8.1	<i>Taiwan Foundation for Democracy's Fellowships</i>	41
3.	VLIV STIPENDIJNÍHO POBYTU NA STUDENTY	43
3.1	PRVNÍ FÁZE: SESTAVENÍ DOTAZNÍKU A PROVÁDĚNÍ ŠETŘENÍ.....	43
3.1.1	<i>Recipienti</i>	44
3.2	DRUHÁ FÁZE: VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ.....	45
3.2.1	<i>Taiwanci jako zdroj soft power</i>	48
3.2.2	<i>Mezinárodní statut Taiwanu</i>	51
3.2.3	<i>Největší pozitiva a největší negativa</i>	53
3.2.4	<i>Celkové hodnocení pobytu</i>	54
3.2.5	<i>Vzdělávací instituce</i>	56
4.	ZÁVĚR.....	64
5.	SUMMARY	71
6.	POUŽITÁ LITERATURA.....	73
6.1	PRIMÁRNÍ ZDROJE	73
6.2	MONOGRAFIE.....	77
6.3	ODBORNÉ ČLÁNKY A TEXTY	78
6.4	INTERNETOVÉ ZDROJE.....	80
7.	PŘÍLOHY	82
7.1	PŘÍLOHA Č. 1: GRAF ZMĚN TAIWANSKÉ/ČÍNSKÉ IDENTITY	82
7.2	PŘÍLOHA Č. 2: DOTAZNÍK.....	83

Úvod

Situaci v Taiwanské úžině určuje hlavně nevyřešený spor o diplomatický statut ostrova, který má kořeny již v občanské válce ze čtyřicátých let 20. století. Taiwanci považují svoji zemi za samostatný stát, uznává ho však pouze 23 států. Číňané z pevniny zase nahlíží na ostrov jako na svou provincii. Američané stáli původně na straně Taiwanu, ale v průběhu 70. let postupně navázali diplomatické vztahy s Čínskou lidovou republikou, do té doby izolovanou. Jejich příkladu následovala většina ostatních států. Američané v současnosti na jedné straně sice s Taiwanem neudržují vztahy na diplomatické úrovni, na druhé straně prosazují mírové řešení otázky a prodávají Taiwanu zbraně.¹ Taiwan ke zlepšení své mezinárodní situace používá kromě tzv. hard power, tedy především armády, i tzv. soft power ve formě propagování např. demokratického zřízení v zemi, kulturní diplomacie, vyspělé ekonomiky a mezinárodní humanitární pomoci mohou nebo stipendijních programů pro zahraniční studenty.

Tato práce je případovou studií taiwanských stipendijních programů jako nástroje soft power, která představuje současná nabízená stipendia i hodnocení programů od studentů, kteří stipendijní výjezd absolvovali. Cílem práce je prozkoumat vliv taiwanských stipendijních pobytů na jejich účastníky a také seznámit české čtenáře s velice specifickou mezinárodní situací Taiwanu, který s Českou republikou sdílí právě například jeden ze zdrojů soft power a totiž lidská práva a svobody.

Autorka si toto téma vybrala z několika důvodů. Soft power Taiwanu je v české akademické obci téma nepříliš probádané, ačkoliv teorie soft power sama o sobě se stala v několika posledních letech velice populární. Efektivita soft power je špatně prokazatelná, a proto je v tomto ohledu publikováno malé množství kvalitních studií. Bakalářská práce tak může obohatit všechny, kteří studují soft power a její dopady v praxi. Práce může být vodítkem pro české studenty, rozhodující se o studijních výjezdech a zároveň může sloužit jako zpětná vazba pro tvůrce taiwanské stipendijní politiky. Během prováděného průzkumu se autorka při pročítání závěrečné zprávy z šetření taiwanské Komise pro zahraniční otázky a národní bezpečnost dozvěděla, že studie efektivity taiwanských stipendijních programů je požadována i taiwanskou legislativou od tamního Ministerstva zahraničních věcí. Práce by tak ve výsledku mohla

¹ Detaily o prodeji zbraní na Taiwan lze nalézt také v následující publikaci. Khan, Shirley A. "Taiwan: Major U.S. Arms Sales Since 1990." In *Congressional Report Service*. 2012. Accessed 2014-01-28. <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL30957.pdf>

mít zprostředkovaně dopad i v této oblasti. Fakt, že autorka absolvovala jeden ze zkoumaných stipendijních pobytů také přispěl k jejímu rozhodování o stanovení tématu. Díky vlastním zkušenostem a kontaktům pro ni bylo jednodušší formulovat předpoklady, které výzkum prověřoval a také kontaktovat vhodné recipienty.

Úspěšnost soft power lze velice těžko měřit, a tak se autorka rozhodla stanovit několik základních předpokladů, které by potvrdila či vyvrátila prostřednictvím semi-strukturovaných rozhovorů s účastníky stipendijních pobytů. Jejím předpokladem bylo, že stipendijní pobyty zanechávají ve studentech celkový pozitivní dojem, že jedním z hlavních důvodů zájmu o absolvovaný pobyt je nabízené stipendium, které pokrývá základní životní náklady studentů, že většina studentů považuje Taiwan za samostatný stát a že recipienti vnímají Taiwance jako velmi milé a přátelské lidi.

Při zpracovávání tématu bylo použito asi sto tištěných a elektronických zdrojů. Mezi primární zdroje patřily především vládní dokumenty, politická prohlášení, průzkumy veřejného mínění aj. Výzkum byl do jisté míry omezen skutečností, že podstatná část dostupných zdrojů je přístupná pouze v čínském jazyce. Ačkoliv autorka čínštinu ovládá, pro odbornou kvantitativní analýzu by byla nezbytná spolupráce s odborníkem z řad rodilých mluvčích či sinologem. Problémem však byla nedostupnost naprosté většiny čínsky tištěných materiálů v České republice. Autorka spolupracovala s několika taiwanskými akademiky a také s pracovníky Taipejské hospodářské a kulturní kanceláře v Praze, kteří jí v poskytlí některé potřebné informace o stipendijních programech, reformě některých taiwanských institucí, zajišťujících studijní výměny atp.

V první kapitole je pro uvedení do problematiky stručně popsán historický vývoj taiwanské otázky od konce čínské občasně války po současnost. Tato část práce se také věnuje teorii rozdělení státní moci na soft a hard power tak, jak ji představil Joseph Nye. Koncept je nejprve stručně charakterizován, a poté je vztažen k situaci na Taiwanu. Zdroje taiwanské hard power a soft power jsou následně rozebrány ve dvou podkapitolách. Druhá kapitola se věnuje Taiwanem nabízeným akademickým stipendijním programům. Pro lepší orientaci je vedle největšího taiwanského programu pro Čechy představen i nejvýznamnější evropský stipendijní program, Erasmus. Ve třetí kapitole je uvedena praktická část práce, kterou tvoří výsledky semi-strukturovaných rozhovorů s recipienty vybraných stipendií.

V první části se práce opírá především o publikaci Dějiny Taiwanu z nakladatelství Lidové noviny. Tato publikace vznikla ve spolupráci několika českých

odborníků. Dalším zdrojem je sborník Asociace pro mezinárodní otázky, nazvaný *Zahraniční politika USA na začátku 21. století*. Publikace vznikla za podpory Velvyslanectví Spojených států amerických v Praze.

Dalším ze zdrojů byla publikace jednoho z vlivných amerických teoretiků mezinárodních vztahů naší doby, Josepha Nye, který ve své knize *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power* představil začátkem 90. let koncept soft power.

Použity byly též informace z příspěvku *Projecting Taiwan: Taiwan's Public Diplomacy Outreach*, publikovaného ve sborníku *Issues and Studies*, který je vydáván taiwanským Institute of International Relations při National Zhengzhi Univerzity v Taipei. Škola byla založena v roce 1927 nacionalistickou stranou Kuomintang (dále KMT).² Univerzita a potažmo i související think tank má tudíž historickou a podle některých i možnou politickou vazbu na KMT. Autorem článku je Paul S. Rockower, absolvent oboru Veřejná diplomacie na University of Southern Carolina. Tento článek byl vydán na základě výzkumu, prováděného při studijním pobytu Rockowera na Taiwanu.³

Dále byl použit například článek *The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan*. z elektronického vydání *Journal of Contemporary China* (2008), který vznikl za spolupráce HongYing Wangové a Yeh-Chung Lua. Hongying Wangová je docentkou politických věd Syrakuse university a Yeh-Chung Lu získal doktorát na Univerzitě George Washingtona. *Journal of Contemporary China* vydává britské nakladatelství Routledge.⁴

Přehled stipendijních programů byl sestaven na základě informací ze stránek taiwanského Ministerstva školství a Ministerstva zahraničních věcí a dalších oficiálních zdrojů např. http://www.studyintaiwan.org/taiwan_scholarships.html⁵. Tady nastal problém při porovnávání uváděných údajů. Vzhledem k tomu, že existuje více oficiálních zdrojů, bylo zřejmé, že zdaleka ne všechny poskytují aktualizované či celistvé informace. Nejlepším informačním zdrojem v otázce současných podmínek se

² "政大校史(Historie Zhengzhi University)". (accessed 2014-05-10).

<http://archive.nccu.edu.tw/history.htm>

³ Rockower, Paul S. "Projecting Taiwan: Taiwan's Public Diplomacy Outreach." *Issues & Studies* 47, 1 (2011): 107-152.

⁴ Wang, Hongying, and Yeh-Chung Lu. "The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan." *Journal of Contemporary China* 17, 56 (2008): 425-447. Accessed 2014-05-10.

http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10670560802000191#.U24D_ShaYfh

⁵ "Scholarships." Study in Taiwan. Accessed 2014-04-28.

http://www.studyintaiwan.org/taiwan_scholarships.html

staly nejnovější dokumenty, publikované na stránkách Taipeiské kulturní a ekonomické kanceláře. V případě nejasností také autorka konzultovala podmínky stipendií se zaměstnanci Taipeiské kulturní a ekonomické kanceláře v Praze.

Dotazník byl vytvořen za použití sociologických příruček *Case study research: design and methods* od Roberta K. Yina a také příručky Alana Brymana, *Social research methods*.⁶ Yin je prezidentem *COSMOS Corporation*, která se specializuje na výzkum hodnocení a je autorem několika metodologických příruček pro sociální vědce.⁷ Profesor Bryman byl do roku 2009 ředitelem Loughborough university. V současnosti působí na University of Leicester. Mezi jeho specializace patří kombinování kvalitativního a kvantitativního výzkumu.⁸

V textu jsou používány některé neustálené a různě vykládané pojmy, a tak je třeba vymezit jasně jejich význam pro tuto konkrétní bakalářskou práci. Pojem "Taiwan" nebo "Čínská republika" (ROC) zde označuje ostrovy Taiwan, Penghu, Kinmen a Matsu. Pokud není uvedeno jinak, jsou jména a názvy institucí a publikací ponechávány v angličtině či čínštině, případně je použit překlad do angličtiny, jak je uveden přímo na webových stránkách či v bibliografických údajích čínských publikací. Bylo tak učiněno v přesvědčení, že po přeložení do češtiny by bylo pro čtenáře obtížné zpětně dohledávat zdroje a vedlo by to ke zbytečným komplikacím. Také pojmy, jako například *soft power*, zůstaly v originálním znění a to z toho důvodu, že jsou ve své anglické verzi známy v rámci české akademické obce, a proto by bylo matoucí překládat je do českých ekvivalentů. Výjimkou jsou pojmy zažitě v češtině, jako např. Čínská lidová republika nebo Čankajšek.

⁶ Yin, Robert K. *Case study research: design and methods*. Fifth edition. London: Sage Publications, Inc., 2014.,

Bryman, Alan. *Social research methods*. 4th ed. New York: Oxford University Press, 2012

⁷ "Interview With Robert K. Yin." *Harvard Family Research Project*. Accessed 2014-05-08. <http://www.hfrp.org/evaluation/the-evaluation-exchange/issue-archive/methodology/interview-with-robert-k.-yin>

⁸ "Professor Alan Bryman." *University of Leicester*. Accessed 2014-05-08. <http://www2.le.ac.uk/departments/management/people/abryman>

1. Situace v Taiwanské úžině

1.1 Historický vývoj

I přes svou nevelkou rozlohu⁹ je Čínská republika, neboli Taiwan, v jistém ohledu důležitým subjektem na mezinárodní scéně. Důvodem je, kromě jiných, především strategická poloha a specifické postavení Taiwanu v čínsko-amerických vztazích. Jako ilustrace může sloužit skutečnost, že jak ČLR, tak USA mají ve své domácí legislativě zákon,¹⁰ přímo se dotýkající situace v Taiwanské úžině. Obě země jsou tak vnitropoliticky vázány k řešení sporu o Taiwan. Dnešní situace má hluboké kořeny v událostech minulého století, které autorka alespoň stručně zmiňuje v následující části.

Od konce občanské války byli nacionalisté na Taiwanu považováni ze strany USA za jedinou právoplatnou čínskou vládu. Vítězství komunistů v čínské občanské válce donutilo roku 1949 nacionalistickou vládu k ústupu na Taiwan. Tam se z nacionalistické strany Kuomintang (KMT) vytvořila „čínská vláda v exilu“ a na ostrově byl zaveden autoritářský režim generála Čankajška. V 50. letech se obě čínské armády střetly v úžině hned dvakrát. Výsledkem jedné z krizí bylo americko-taiwanské vojenské spojenectví v podobě Mutual Defence Treaty¹¹, které trvalo až do roku 1978. Důležitý zlom ve vnímání Taiwanu na mezinárodní scéně nastal v 70. letech. Po nástupu Richarda Nixona do funkce amerického prezidenta došlo k výraznému průlomů v americko-čínských vztazích. Američané se rozhodli orientovat na komunistickou Čínskou lidovou republiku v souvislosti se studenoválečnou „trojúhelníkovou“ strategií a plánovanému stahování amerických jednotek z Asie.¹²

Prvním pilířem čerstvého vztahu se stalo tzv. Šanghajské komuniké z roku 1972. Tento dokument odrážel jasné vymezení USA a Číny proti sovětskému vlivu v Asii a

⁹ Rozloha Taiwanu je 36 191 km², viz. "Tchaj-wan: Základní informace o teritoriu." *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*. http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asiie/tchaj_wan/

¹⁰ Zákony jsou dostupné v angličtině na: <http://www.ait.org.tw/en/taiwan-relations-act.html>. Accessed 2014-01-30 a http://english.peopledaily.com.cn/200503/14/eng20050314_176746.html Accessed 2014-05-06.

¹¹ Celé znění dokumentu je dostupné na adrese: <http://www.taiwandocuments.org/mutual01.htm> Accessed 2014-05-06.

¹² Dumbaugh, Kerry. "CRS Report for Congress Prepared for Members and Committees of Congress Taiwan's Political Status: Historical Background and Its Implications for U.S. Policy." *Congressional Research Service*. Accessed 2014-01-30. <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS22388.pdf>

jisté ústupky USA v otázce Taiwanu. Komuniké je ovšem z americké strany napsané velice obratně, a tak obsahuje velké množství dvojsmyslů.¹³

V dokumentu se také objevuje problém jedné Číny skrze tzv. One China Policy, odrážející snahu komunistů zajistit, aby se v mezinárodní sféře nepodařilo získat postavení oběma čínským vládám zároveň. Už v roce 1971 například ČLR nahradila Taiwan v OSN. Konec 70. let přinesl další úspěch pevninské Číny. Carterova administrativa rozhodla na sklonku roku 1978 o navázání diplomatických vztahů mezi USA a ČLR.¹⁴ Americký prezident také vypověděl americko-taiwanskou bezpečnostní dohodu (Mutual Defence Treaty) z roku 1954. S tímto zahraničně-politickým zlomem však nebyl dopředu seznámen americký Kongres. Senátoři, představující oporu Taiwanu v americké politice, prosadili v reakci na komuniké tzv. Taiwan Relations Act (dále TRA). Tento zákon zakládá Americký Institut na Taiwanu a definuje de facto pokračování americko-taiwanských vztahů i za neexistence diplomatických konexí, zajišťuje Taiwanu nákup zbraní od USA pro obranné účely, potvrzuje dřívější závazky a zdůrazňuje potřebu mírového řešení taiwanské otázky. Není zde ovšem explicitně stanovena povinnost USA bránit Taiwan v případě ozbrojeného konfliktu.¹⁵ Tento zákon poskytuje dodnes základy k americké zahraniční politice v otázce Taiwanu.¹⁶

V roce 1982 bylo zveřejněno zatím poslední komuniké mezi USA a Čínou, které se týkalo otázky amerických dodávek zbraní Taiwanu. Nicméně i toto komuniké si vykládaly obě strany jako svůj úspěch.¹⁷ Navíc následovalo ujištění o dodržení amerických závazků k Taiwanu skrze tzv. Six Assurances.¹⁸

¹³ Jako příklad může sloužit následující úryvek: „*The United States acknowledges that all Chinese on either side of the Taiwan Strait maintain there is but one China and that Taiwan is a part of China.*“ Autorka tuto citaci nepřekládala, protože by překlad neumožňoval čtenáři nahlédnout ambivalentnost textu.

Citováno z: "Shanghai Communiqué." *Taiwan Documents Project*. Accessed 2014-01-30.
<http://www.taiwandocuments.org/communique01.htm>

¹⁴ Bush, Richard C. *At Cross Purposes: U.S.-Taiwan Relations*. Armonk, New York: M.E. Sharpe, 2004, 126.

¹⁵ "Taiwan Relations Act." *American Institute in Taiwan*. Accessed 2014-01-30.
<http://www.ait.org.tw/en/taiwan-relations-act.html>

¹⁶ Dumbaugh, Kerry. "CRS Report for Congress Prepared for Members and Committees of Congress Taiwan's Political Status: Historical Background and Its Implications for U.S. Policy."

¹⁷ "Joint Communiqué of the United States of America and the People's Republic of China." *Taiwan Documents Project*. Accessed 2014-01-30. <http://www.taiwandocuments.org/communique03.htm>

¹⁸ Jedná se např. o slib, že Američané nestanoví datum ukončení prodeje zbraní Taiwanu, nebudou zprostředkovávat mírové rozhovory mezi Taiwanem a PRC, nezmění závazky stanovené v TRA. "The "Six Assurances" to Taiwan." *Taiwan Documents Project*. Accessed 2014-01-30.
<http://www.taiwandocuments.org/assurances.htm>

Během 80. let došlo na Taiwanu k demokratizaci. Roku 1987 byl zrušen výjimečný stav a začalo období demokracie. V polovině 90. let se situace v Taiwanské úžině opět zhoršila. K vyústění krize došlo v podobě vojenských cvičení ČLR v blízkosti Taiwanu (provádění manévru, použitelných k invazi na Taiwan). Roznětkou bylo udělení amerického víza taiwanskému prezidentovi Lee Teng-huiovi. Krize měla důsledky pro všechny strany. Podle Sui-sheng Zhaa ČLR dosáhla výsledku potom, co vyvíjela velký tlak na USA. Nová politika prezidenta Clintona, tzv. Three nos, odmítla nezávislost Taiwanu, existenci dvou čínských států a členství ROC v mezinárodních organizacích. Clinton zosťřil do té doby velice opatrně prováděnou politiku vůči Taiwanu. Tato skutečnost poněkud zmírnila účinek rozhodnutí USA vyslat k Taiwanu letadlové lodě. Na Taiwanu se konaly první přímé prezidentské volby, jež upevnily a potvrdily demokratizaci země.¹⁹ Po roce 1996 se začalo větší množství obyvatel Taiwanu hlásit k taiwanské národní identitě. Vyhrčená situace měla za následek nárůst nedůvěry vůči slibům ČLR o sjednocení.²⁰

Se začátkem nového století nastoupil do funkce prezident George W. Bush, který se už ve své předvolební kampani prezentoval jako silně pro-taiwanský. Jeho administrativa prosadila prodej zbraní Taiwanu v celkové hodnotě 18,6 miliard dolarů. Situace se ovšem dramaticky změnila po incidentu 11. září 2001. USA vyhlásily boj terorismu a Bush přehodnotil svůj postoj k Číně, která zaujala místo amerického spojence v boji proti terorismu. Dalším důvodem ke zhoršení americko-taiwanských vztahů byla politika vládnoucí Demokratické pokrokové strany (dále DPP) v čele s prezidentem Chen Shui-bianem. Chen usiloval o uznání Taiwanu, co by suverénního státu. To byla z pohledu USA příliš tvrdá politická linie s ohledem na snahu o zlepšení americko-čínských vztahů, které by mohly problémy s Taiwanem ohrozit. Chenova administrativa navíc nebyla schopná prosadit přijetí dodávek zbraní, které jí Bushova vláda nabídla. Výsledkem bylo zastavení prodeje zbraní Taiwanu a zhoršení vztahů mezi Washingtonem a Taipei.²¹ Vztahy mezi ROC a ČLR byly na bodu mrazu. ČLR dokonce v roce 2005 přijala zákon, který ji zavazuje použít veškerá možná opatření

¹⁹Zhao, Sui-sheng. *Across the Taiwan Strait: Mainland China, Taiwan, and 1995-1996 Crisis*. New York: Routledge, 1999, viii-ix.

²⁰ Viz. graf v kapitole Přílohy.

²¹ Sehnálková, Jana. "Americká zahraniční politika vůči Číně." In *Zahraniční politika USA na začátku 21. století*, edited by Kozák, Kryštof, 142-175. Praha: AMO, 2009, 153-5.

(včetně vojenských), aby zabránila odtržení Taiwanu.²² Ke zlepšení vztahů došlo až v roce 2008, když ve volbách zvítězila KMT a Ma Ying-jeou. Ma prosazoval smířlivou politiku k USA a sblížení s ČLR. Symbolem bylo jeho uznání tzv. kompromisu 1992, kdy se představitelé Taiwanu a ČLR shodli na tom, že existuje pouze jedna Čína, ačkoliv si její definici interpretují obě strany vlastním způsobem. Během jeho volebních období (od 2008 do 2012, od 2012 do současnosti) došlo k výraznému propojení taiwanské a čínské ekonomiky. Byly ustaveny tzv. Three links, spojení letecké, poštovní a dopravní. Navíc došlo k uvolnění omezení návštěv pevninských Číňanů na Taiwanu. Ještě roku 2008 nabídly USA Taiwancům další balík zbraní, což vyjádřilo americkou podporu KMT.²³

²² Cody, Edward. *China Sends Warning to Taiwan With Anti-Secession Law*. Accessed 2013-11-30. <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A15294-2005Mar7.html>

²³ Sehnálková, "Americká zahraniční politika vůči Číně," 155-159.

1.2 *Soft power a hard power*

Jedním z poměrně nových teoretických rámců mezinárodních vztahů je teorie, že lze prostředky k prosazování vlivu států rozdělit na soft power a hard power. Tento koncept se poprvé objevil na začátku 90. let a světu ho představil akademik Joseph S. Nye ve své knize *Bound to Lead*. Hlavní myšlenkou byla teze, že důležitým ukazatelem pozice státu v mezinárodní sféře není pouze jeho přímá vojenská a ekonomická síla. Podstatnou roli hraje také schopnost ovlivnit rozhodování ostatních mezistátních aktérů tak, aby se zachovali v souladu s preferencemi daného státu. Nye tak dává do kontrastu na jedné straně hard power, neboli schopnost přímo ovlivnit jednání aktérů, donutit je k požadovanému jednání a na druhé straně soft power, sílu motivovat aktéry k požadovanému jednání nepřímo skrze atraktivitu, legitimitu státu. Konkrétními zdroji této přitažlivosti pro stát jsou jeho kultura, ideologie nebo instituce.²⁴

1.2.1 *Hard power*

Pokud uvažujeme o hard power Taiwanu, mluvíme především o jeho vojenských obranných prostředcích a o jeho ekonomické pozici na mezinárodních trzích a potenciálu ovlivňovat aktéry za využití ekonomické síly státu.

1.2.1.1 *Armáda*

Přestože je ROC malá, má poměrně velkou armádu a udržuje si zatím kontrolu leteckého prostoru Taiwanské úžiny (ačkoliv se situace postupně mění a to ve prospěch ČLR). Dobrá vojenská vybavenost je nutností, vzhledem ke komplikované situaci státu, který se stále nachází v nebezpečí potencionální hrozby války. Zpravodajský server BBC uvádí, že Taiwan ročně utrácí 12,9 miliard USD za vojenské výdaje.²⁵ V současné době jsou vojenské kapacity téměř výlučně pořizovány díky legislativě TRA a mají zaručit bezpečnost a stabilitu Taiwanu.

Situace je složitá díky několika skutečnostem. První z nich představuje čínský tlak na USA. Peking se snaží zamezit dalšímu prodeji zbraní na Taiwan. Druhou komplikaci představují neshody v otázce nákupu zbraní z USA na domácí scéně. Někteří politici a odborníci nákupy zbraní kritizují kvůli neúměrné ceně a zastaralosti

²⁴ Wang and Lu, "The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan," 425.

²⁵ Sui, Cindy. "Can Taiwan's military become a voluntary force?." In *British Broadcasting Corporation*. 2013. Accessed 2014-01-31. <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-25085323>

nabízených produktů. Neschopnost dohodnout se s opozicí způsobila například výše zmíněné odmítnutí velké dodávky zbraní a vojenské techniky v roce 2001.²⁶ Třetí problém představuje nárůst vojenských kapacit na druhém břehu Taiwanské úžiny. ČLR má mnohem větší zdroje a Taiwan jejímu tempu nemůže stačit. Proto je pro Taiwan nezbytně důležité nakoupit co nejdříve moderní zbraňové systémy od USA. Američané ovšem nabízejí k prodeji starší modely. Předmětem sporu je také vysoká cena zboží.²⁷ Nově vzniká problém taiwanské armády s negativním přístupem mladé generace k povinné vojenské službě. Vysoká ekonomická provázanost Číny s Taiwanem podle mnohých eliminuje možnost ozbrojeného konfliktu a není proto potřeba udržovat taiwanské vojsko. Prezident Ma přislíbil transformovat taiwanskou armádu na bázi dobrovolnosti.²⁸

1.2.1.2 Ekonomika

Dnešní ekonomická situace ROC je výsledkem hospodářského růstu 80. a 90. let minulého století. Taiwan 0se orientuje především na export elektroniky, strojů a dalších výrobků. HDP země je 20. nejvyšší na světě. Ačkoliv se ROC snaží zapojovat do co největšího počtu regionálních i celosvětových ekonomických organizací, její diskutovaný diplomatický statut tento proces výrazně komplikuje.²⁹

Ačkoliv teorie Josepha Nye řadí ekonomiku mezi faktory hard power, taiwanský výklad ji řadí mezi soft power. Důvodem je vývoz taiwanského ekonomického modelu do rozvíjejících se zemí a propagace země spojovaná s technologickými úspěchy, především v oblasti počítačových čipů.³⁰

²⁶ Yuan, Jing-dong. "Security Across the Taiwan Strait: Promises and Pitfalls." In *Center for Security Studies*. 2012. Accessed 2014-01-31. www.mcsstw.org/web/content.php?PID=5&Nid=942

²⁷ Ibid.

²⁸ Sui, "Can Taiwan's military become a voluntary force?."

²⁹ "The World Factbook." In *Central Intelligence Agency*. Accessed 2014-01-31.

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tw.html>

³⁰ Wang and Lu, "The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan," 434..

1.3 Soft power

1.3.1 Taiwanské pojetí soft power

Na Taiwanu se stal během 90. let koncept soft power populárním nejen mezi akademiky, ale především mezi těmi, kdo vytvářejí politiku státu v praxi.³¹ Popularitu této teorie mezinárodních vztahů v nejvyšších taiwanských kruzích ukázala i návštěva Josepha Nye v Taipei. Známy harvardský profesor měl přednášku v prezidentské kanceláři, rozhovor s prezidentem Ma Yingjiu a poté se zúčastnil fóra, příznačně nazvaného „The Powers to Lead“.³² Většina pojala soft power v širším smyslu, než ji definoval Nye. V taiwanské verzi tak lze mezi zdroje soft power zahrnout vše, co podporuje atraktivitu státu a co není vojenskou silou a sankcemi. Politické instituce, kultura a diplomacie jsou podle většiny Taiwanců dobrými příklady.³³

Mezi nejdůležitější zdroje taiwanské soft power patří podle mnohých demokratické zřízení.³⁴ Například v roce 2000 tehdejší vice-prezidentka ROC, Lu Xiulian, označila za hlavní zdroje taiwanské soft power demokracii, mír, lidská práva, laskavost³⁵, vědu a technologii.³⁶ V roce 2009 se zase prezident Ma Yingjiu v rozhovoru s novinářkou amerického *Wallstreet Journal* vyjádřil, že důležitý zdroj taiwanské soft power v Číně vidí především ve zpřístupnění Taiwanu Číňanům z pevniny, kteří tak dostávají šanci nahlédnout demokracii v praxi a sami posoudit, který čínský státní systém je lepší.³⁷ Prezident Ma shrnul úspěchy Taiwanu v rámci prohlášení k příležitosti stého výročí velké revoluce 1911, která ukončila vládu císařských dynastií v Číně:

³¹ Wang and Lu, "The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan," 425.

³² Ko, Shu-ling. "Power behind cross-strait peace: Nye." *Taipei Times*. Accessed 2014-01-26.
<http://www.taipeitimes.com/News/taiwan/archives/2010/12/09/2003490480>

³³ Autorka by namítla, že podle Nyeovy teorie by taiwanská ekonomika měla spadat do oblasti hard power a to především v rámci dvou jevů. Prvním je vynakládání ekonomických prostředků na udržování dobrých vztahů se současnými taiwanskými diplomatickými partnery. Druhým je činnost taiwanské lobby v amerických institucích, především v Kongresu.

³⁴ Wang and Lu, "The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan," 432.

³⁵ Čínský výraz 愛心, přeložený autorkou jako „laskavost“ se pojí s ochotou pomáhat lidem v nouzi a souvisí s taiwanským nasazením v oblasti zahraniční humanitární pomoci.

³⁶ Projev viceprezidentky Lu viz.: 副總統薩國行程拜會薩國總統佛洛瑞斯及副總統金達尼亞以及中美洲統合體秘書長尚塔馬利亞,

<http://www.president.gov.tw/Default.aspx?tabid=131&itemid=8058&rmid=514>

³⁷ HOOK, *Taiwan's Détente Gamble*,

<http://online.wsj.com/news/articles/SB10001424052748703514404574588863008012766>

„ROC už více než 60 let zajišťuje bezpečnost Taiwanu, Penghu, Kinmenu a Matsu, zaručuje životaschopnost čínské kultury. Vytvořila svou činností ekonomický a politický zázrak a umožnila uskutečnění taiwanského snu o parlamentním systému. Mimo to dokázala světu, že demokracie může zakořenit, vykvést a nést plody i v čínské společnosti.“³⁸ (překlad autorky)

Podle autorů Lu a Wang zase zástupci Taiwanu³⁹ v USA považují demokracii za hlavní zdroj atraktivity Taiwanu pro americkou veřejnost.⁴⁰ Klíčová je v USA především podpora Kongresu. V dobách studené války podporovali američtí senátoři režim KMT, ale v současnosti se protaiwanští senátoři odvolávají na demokratický vývoj státu, ekonomickou vitalitu a kulturní bohatství.⁴¹ Například v roce 1995 se taiwanská lobby velkou mírou podílela na událostech, obklopujících udělení víza tehdejšímu prezidentovi Lee Denghui. Poté, co Clintonova administrativa zamítla prezidentovu žádost, Sněmovna reprezentantů a následně i Senát vyjádřily jasně svůj nesouhlas. Členové Kongresu dali najevo, že pokud nedostane Lee vízum, vydá Kongres v této věci závaznou rezoluci a pozve taiwanskou hlavu státu veřejně na návštěvu USA.⁴² Žádost o vízum byla pod vlivem událostí nakonec schválena a stala se jednou z příčin pozdější taiwanské krize 1995-96.

Důležitou roli hraje v souvislosti s taiwanskou soft power také kultura. Na rozdíl od demokracie jako zdroje soft power se ovšem pohledy na kulturní diplomacii u dvou hlavních politických stran liší, a tak je otázka kultury do jisté míry problematická. Proto se během posledních deseti let vládní politika v oblasti kulturní diplomacie dvakrát změnila. Nejprve byla dlouhou dobu pod vládou KMT představována světu „čínská kultura s taiwanskými rysy“. Když v roce 2000 přišel k moci prezident Chen za DPP, začal Taiwan prosazovat především původnější taiwanskou kulturu domorodých obyvatel. Vláda tak chtěla demonstrovat jasné odlišení se od pevninské Číny. Nicméně

³⁸ Přeloženo autorkou z anglického originálu, dostupného na: "A Century of Struggle, a Democratic Taiwan." *Office of the President, Republic of China*. Accessed 2014-04-21.

<http://english.president.gov.tw/Default.aspx?tabid=1124&itemid=25533&rmid=3048>

³⁹ Tímto jsou myšleni v praxi neoficiální diplomatictí vyslanci Taiwanu v USA.

⁴⁰ Wang and Lu, "The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan," 432-3.

⁴¹ Wu, Joshua Su-Ya. *Economics, Lobbying, and U.S. Congressional Support for Taiwan: Buying American Support, 2002–2006*. 20092014-01-

29<http://www.jstor.org/discover/10.1525/as.2009.49.2.380?uid=2129&uid=2&uid=70&uid=4&sid=21104135754333>

⁴² Wu, *Economics, Lobbying, and U.S. Congressional Support for Taiwan: Buying American Support, 2002–2006*, 387

po dvou volebních obdobích se vrátil do prezidentského křesla zástupce KMT a tak se Taiwan začal znovu kulturně profilovat ve znaku tradiční čínské kultury s taiwanskými rysy, mezi něž patří právě tradiční domorodá kultura.⁴³ V srpnu 2012 pak charakterizovala taiwanská ministryně kultury Long Yingtai jako základ kulturní síly ROC propojení čínské tradice a moderní západní společnosti.⁴⁴

Podle Wang a Lu je další položkou taiwanského diskursu na téma soft power veřejná diplomacie. Odborníci z Institute of International Relations⁴⁵ vládě například doporučovali podstatnější zapojení na úrovni multilaterální diplomacie a veřejné diplomacie.⁴⁶ Rockower tvrdí, že:

„Taiwanci představují jedinečný příklad národa, který musí provádět veřejnou diplomacii nejen jako prostředek propagace, ale také zaručení diplomatického přežití a přístupu na mezinárodní scénu.“⁴⁷

Bývalý náměstek MOFA Ke Senyao na zasedání Legislativního yuanu podrobněji popsal, jak získává Taiwan soft power:

„[...] naše vláda v současnosti aktivně podporuje filmový průmysl, moderní hudbu, publikační činnost a další produkty kulturních a kreativních průmyslových odvětví. Díky kulturním a kreativním činnostem vzniká přidaná hodnota pro zaručení výsostného postavení na čínsky hovořícím moderním kulturním trhu. Také mladí lidé působí jako ambasadoři, aktivně rozvíjejí kulturní diplomacii, a vzájemnou mezinárodní kulturní výměnu.“⁴⁸

⁴³Wang and Lu, "The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan," 432.

Rockower, "Projecting Taiwan: Taiwan's Public Diplomacy Outreach," 123.

⁴⁴ Tsai, June. "MOC minister promotes Taiwan's soft power." *Taiwan Today*. Accessed 2014-04-20. <http://www.taiwantoday.tw/ct.asp?xItem=195247&ctNode=445>

⁴⁵ Viz charakteristika zdrojů v úvodu práce

⁴⁶Wang and Lu, "The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan," 433.

⁴⁷ Překlad autorky z anglického originálu z ROCKOWER, *Projecting Taiwan: Taiwan's Public Diplomacy Outreach*, 109.

⁴⁸立法院第8屆第3會期外交及國防委員會第30次全體委員會會議紀錄(Legislativní yuan, 8. kolo, 3. zasedání Komise pro zahraniční a bezpečnostní záležitosti, 30. zasedání všech členů komise: záznam). 2014.

Kromě vlády to je i sama taiwanská společnost, kdo může podstatnou měrou přispět k budování soft power. Někteří akademici propagují myšlenku, že především taiwanské nevládní organizace (dále NGO) jsou nástrojem k posílení postavení Taiwanu na mezinárodní scéně díky pozitivnímu obrázku země, který vytvářejí.⁴⁹

Mezi dalšími zdroji taiwanské soft power jsou například zmiňovány tyto faktory: pokračující ekonomický rozvoj, sociální stabilita země, lidské zdroje (vysoká úroveň vzdělanosti), národní hrdost⁵⁰ nebo IT technologie (propojení Taiwanu se světem skrze internet a média).⁵¹

1.3.2 Úspěch soft power na Taiwanu

Od pradávna vnímali lidé moc jednotlivých států ve smyslu jejich vojenských a ekonomických možností působit na ostatní. Země uplatňovaly svůj vliv prostřednictvím vojenských výpadů, kolonizace. Byla to také především vojenská síla komunistů, co donutilo KMT stáhnout se na ostrov u čínského pobřeží. A byl to mimo jiné nedostatek vojenské síly, co zabránilo komunistům pronásledovat KMT na Taiwan a zničit tak opozici a budoucí elitu druhé Číny.⁵² Nový čínský stát vznikl z vojenského prostředí občanské války. Otázky vojenské a ekonomické moci byly největším politickým tématem po několik desetiletí. Jak se tedy stalo, že získala koncepce soft power na Taiwanu takovou podporu?

Jedním z důvodů změny politického uvažování Taiwanců byla neschopnost Taiwanu konkurovat Číně v síle konvenční armády po jejím vzestupu. Taiwanci přestávají stačit vojenskému a ekonomickému rozvoji nové velmoci. Nezbyvá jim tedy, než hledat nové způsoby, jak se prosadit na mezinárodní scéně. Jedním z nich je vytvořit alianci asijsko-pacifických demokracií, která by konkurovala mocenskému monopolu Číny. Další ze snah současné vlády je podpora nové taiwanské identity. Vznik nové identity se během posledních desetiletí šíří a taiwanská identita nahrazuje identitu čínskou. Dokladem je například vědecká studie, která ukazuje, že taiwanská

⁴⁹ Wang and Lu, "The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan," 434.

⁵⁰ Autorka práce zažila během své interakce s obyvateli Taiwanu nespočet situací, kdy dávali najevo svůj nacionalismus a oddanost vlasti. Sama tento moment považuje za určující i ve formování vlastního názoru na Taiwan jako stát a Taiwance jako národ.

⁵¹ Wang and Lu, "The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan," 434.

⁵² Pojem „druhá Čína“ nabývá specifického významu v kontextu existence One China Policy, nebo-li politiky jedné Číny, která tvrdí, že existuje pouze jeden čínský stát.

krize v letech 1995-96 byla mezníkem, po kterém se většina Taiwanců začala hlásit k taiwanské identitě.⁵³ Průzkumy veřejného mínění ukazují, že v současné době se Taiwanem cítí být 57,5 % obyvatel. K práci je pro ilustraci ve formě přílohy přidán graf, znázorňující vývoj taiwanské identity v letech 1992-2013.

Dalším důvodem je fakt, že je většina veřejnosti nadšená z možnosti většího zapojení Taiwanu do mezinárodních záležitostí a budování jeho mezinárodního renomé. Motorem taiwanského uvažování o soft power se stalo přijetí tohoto konceptu na druhé straně úžiny v 90. letech. Tak vznikla další fronta, kde musí Taiwan podle mnohých s Čínou srovnat tempo. Inspirací byl pro Taiwance i úspěch jiných malých zemí. Správnými prostředky, jak upoutat světovou pozornost a zaujmout, mohou být investiční pobídky, pracovní místa, kvalitní vzdělání, kultura, vysoká životní úroveň, cestovní ruch a důraz na udržitelný rozvoj a ochranu životního prostředí.⁵⁴

1.3.3 Soft power v praxi

Teorie soft power na ostrově zakořenila mezi politiky i akademiky, a tak měla vliv na formování státních politik. Mezi nejdůležitější prostředky získávání soft power patří taiwanská propagace demokratických hodnot, zahraniční humanitární pomoc, propagace domácí kultury prostřednictvím mandarínských center nebo studijní výměny.⁵⁵

V roce 2005 nechala taiwanská vláda provést první průzkum mínění o Taiwanu v zahraničí. Na začátku nového tisíciletí byl přejmenován taiwanský měsíčník *Free China Review*. Toto médium bylo už od 50. let vydávané s cílem oslovit zahraničního čtenáře. Změna názvu odráží vývoj taiwanského státu. Dnes se časopis nazývá *Taiwan Review*. V roce 2003 byla ustavena organizace Taiwan Foundation for Democracy, která zdůrazňuje závazek Taipei demokratickým hodnotám. Ve stejném roce byl položen základ dnešní Democratic Pacific Union, která je zasvěcena podpoře spolupráce států v Pacifiku v těchto oblastech: demokratické vládnutí, bezpečnost, hospodářská prosperita a rozvoj aj. na základě mezivládní spolupráce.⁵⁶ Dalším způsobem, jak Taiwan generuje soft power, jsou zahraniční humanitární mise. V roce

⁵³ Wang and Lu, "The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan," 437.

⁵⁴ Wang and Lu, „The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan,“ 437-8.

⁵⁵ Ibid., 444-5.

⁵⁶ Ibid., 444-5.

2000 vytvořila vláda komisi, která posuzuje taiwanské neziskové organizace a vybírá vhodné kandidáty pro zviditelnění Taiwanu na mezinárodní scéně.⁵⁷ Příkladem může být Mezinárodní fond pro spolupráci a rozvoj⁵⁸, fungující již od poloviny 90. let⁵⁹ (viz. kapitola o stipendijních programech) nebo nově vzniklá Asociace pro mezinárodní vztahy⁶⁰, která funguje od konce roku 2013 v Taipei a má podporovat porozumění mezi Taiwanem a mezinárodní komunitou skrze výměnu názorů mezi odborníky z akademického, soukromého a veřejného sektoru.⁶¹

Konkrétním vládním výstupem byla i tzv. people's diplomacy prezidenta Chena. V rámci této politiky zorganizovala DPP několik studijních letních táborů, kde měli studenti, akademici, zaměstnanci neziskových organizací a další možnost pracovat společně s politiky a ovlivňovat tak i státní zahraniční politiku.⁶²

Dalším zdrojem dnešní taiwanské soft power se v roce 2003 stal stipendijní projekt Taiwan Scholarship Program. Tento projekt umožňuje každoročně studium na Taiwanu stovkám studentů. Během posledních několika let přibýly další studijní programy a na taiwanských vysokých školách se také začala zakládat jazyková centra pro výuku mandarínštiny.⁶³ Studijním výměnám se práce podrobně věnuje ve 2. kapitole.

Nejnovější politikou, která by měla přímo přispívat k taiwanské soft power, je propagace taiwanské kuchyně. Tzv. gastrodiplomacie počítá s dotacemi pro zakládání taiwanských restaurací po celém světě, pořádáním kulinářských soutěží, či vysíláním kuchařů do cizích zemí, aby tam učili přípravě pokrmů podle tradičních taiwanských receptů.⁶⁴

Mezi zdroje soft power patří také některé slavné taiwanské osobnosti, působící v zahraničí, především pak v USA. Příkladem může být basketbalista Jeremy Lin. V roce 2013 vešla do kin dokonce jeho biografie, film nazvaný pojmem, jež svědčí o popularitě tohoto sportovce, *Linsanity*.⁶⁵ Populární osobnosti pomáhají rozšiřovat

⁵⁷ Rockower, "Projecting Taiwan: Taiwan's Public Diplomacy Outreach," 125-6.

⁵⁸ Přeloženo autorkou z anglického „International Cooperation and Development Fund“

⁵⁹ "About Us: Status." International Cooperation and Development Fund. Accessed 2014-04-28. <http://www.icdf.org.tw/ct.asp?xItem=4583&CtNode=29845&mp=2>

⁶⁰ Přeloženo autorkou z anglického „Association of Foreign Relations“

⁶¹ "Editorial: New Front for Foreign Relations." *Taiwan Review* 2014, February (2014).

⁶² Wang and Lu, „The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan,“ 445-6.

⁶³ Ibid., 445-6.

⁶⁴ Rockower, „Projecting Taiwan: Taiwan's Public Diplomacy Outreach,“ 125-6.

⁶⁵ "Linsanity (2013)." *IMDb*. Accessed 2014-04-21. <http://www.imdb.com/title/tt2359427/>

povědomí o své zemi už tím, že se skrze ně Taiwan etabluje jako samostatný stát, Lin navíc natočil spot, kde Taiwan přímo propaguje.⁶⁶ Podobrou roli hraje vzhledem k taiwanské soft power i hráč golfu Zheng Yani nebo slavná filantropka a prodavačka Chen Shuju, která byla v roce 2010 zařazena mezi 100 nejvlivnějších lidí časopisem *Time*.⁶⁷

⁶⁶ "Image Taiwanu podle Wang Jianmin 台灣意象廣告 - 王建民篇." *Youtube*. Accessed 2014-04-21.

<https://www.youtube.com/watch?v=OSu8XJ1ato8>

⁶⁷ Sui, Cindy. "'Soft power' raises Taiwan's profile."

2. Taiwanská stipendia pro cizince

V předchozí kapitole autorka představila taiwanské pojetí konceptu soft power a přiblížila čtenářům oblasti, ze kterých Taiwan generuje svou soft power. Mezi tyto zdroje patří také studentské výměny, možnosti studia čínštiny pro zahraniční studenty atp. Následující kapitola představuje taiwanské stipendijní programy a zasazuje je do širšího kontextu ve vztahu k České republice a k sobě navzájem. Pro vytvoření lepší představy o stipendijních programech, rozebíraných ve třetí kapitole (především o jednom z nich) je čtenáři poskytnuto rámcové srovnání stipendií s populárním evropským stipendijním programem ERASMUS.

Tento program umožňuje studium nebo stáž v zahraničí a ve školním roce 2012/13 v jeho rámci vycestovalo na zahraniční univerzity 6185 Čechů.⁶⁸ Jelikož se finanční dotace studentů na Erasmu liší podle zvolené destinace, vybrala si autorka pro porovnání s Taiwanem konkrétní zemi, a to Francii. Důvodem je skutečnost, že je to jedna z nejčastěji volených destinací našimi studenty. Na rozdíl od srovnatelně oblíbeného Německa nesousedí s Českou republikou, což by mohlo vést k určitému zkreslení v souvislosti s dojížděním či trávením větší části studijního pobytu v ČR.

Protože životní úroveň a základní životní náklady se ve Francii a na Taiwanu liší, jsou v následujícím odstavci uvedeny některé hodnoty, jež mají čtenáři poskytnout referenční body při srovnávání výše poskytovaných stipendií.

Minimální mzda za měsíc ve Francii činí 1 445,38 EUR.⁶⁹ Na Taiwanu je měsíční minimální mzda 19 273 NTD.⁷⁰ Autorka bude výše stipendií vztahovat k těmto údajům, protože indikují reálnou hodnotu přidělených financí, a protože i stipendia lze nahlížet jako „minimální studentskou mzdu“. Je třeba zdůraznit, že programy jsou rozdílně koncipovány, takže je nelze srovnávat na všech rovinách. Cílem srovnání je tedy pouze nastínit čtenářům, jaké podmínky nabízí Taiwan v porovnání s EU.

Nejrozsáhlejší stipendijní programy fungují pod záštitou taiwanského ministerstva školství a ministerstva zahraničních věcí. Ministerstvo školství (MOE)

⁶⁸ "Erasmus už vyslal do ciziny přes 65 tisíc českých studentů." *Týden.cz*. Accessed 2014-04-14. http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/skolstvi/erasmus-uz-vyslal-do-ciziny-pres-65-tisic-ceskych-studentu_304082.html#.U0sK_1cl8hM

⁶⁹ "Francie životní a pracovní podmínky." *Integrovaný portál MPSV*. Accessed 2014-04-14. http://portal.mpsv.cz/eures/prace_v_eu/zeme/francie/#o11

⁷⁰ "Taiwan raises hourly minimum wage to NT\$115 from Jan. 1." *Focus Taiwan News Channel*. Accessed 2014-04-14. <http://focustaiwan.tw/news/asoc/201312300006.aspx>

zabezpečuje nabídky programů pro občany států, jež nemají diplomatické vztahy s ROC. Ministerstvo zahraničních věcí (MOFA) nabízí stipendia zejména příslušníkům států, které uznávají Taiwan jako samostatný stát. V České republice je nejrozšířenějším vládním programem tzv. Taiwan Scholarship. Tento stipendijní program vznikl díky spolupráci MOE, MOFA a dalších dvou vládních institucí, Ministerstva ekonomických záležitostí (MOEA) a Národní vědecké rady Exekutivního Yuanu⁷¹ (NSC) v roce 2004. V rámci Taiwan Scholarship je možné studovat jak na centru mandarínské čínštiny, tak v bakalářském, magisterském či doktorském univerzitním programu. Tento program zahrnuje rozdílná stipendia v závislosti na instituci, která konkrétní stipendijní projekty zajišťuje (MOE Scholarship, MOFA Scholarship, MOEA Scholarship a NSC Scholarship (dnes Visegrad–Taiwan Scholarship)).⁷² Kromě Taiwan Scholarship existují i další stipendia, na příklad programy Mezinárodního fondu pro spolupráci a rozvoj nebo Chiang Ching-kuovy nadace, a proto je následující kapitola pro větší přehlednost strukturována podle institucí, jež programy zaštiťují. Mimo vládou financovaných stipendijních programů funguje také velké množství meziuniverzitních dohod.⁷³

2.1 Programy ministerstva školství

Tyto programy jsou určeny občanům zemí, jež nemají diplomatické vztahy s ROC. Taiwanské ministerstvo školství nabízí zahraničním studentům tři stipendijní programy: Taiwan Scholarship, Ministry of Education Short Term Research Award (STRA) a Huayu Enrichment Scholarship (HES).⁷⁴

2.1.1 Taiwan Scholarship: MOE Scholarship

Taiwan Scholarship je definován jako:

⁷¹ Taiwanský politický systém se neopírá o tři složky moci, ale o pět. Těchto pět složek se nazývá Yuan. Exekutivní Yuan lze považovat za ekvivalent vlády, Legislativní Yuan lze přirovnat k parlamentu, další složkou je Soudní Yuan. Navíc existuje na Taiwanu Kontrolní Yuan a Examinační Yuan, které zajišťují např. kontrolní funkci, udělování kvalifikací pro státní úředníky atd. Více informací na: "*Government Structure*". (accessed 2014-05-14.

<http://www.taiwan.gov.tw/ct.asp?xItem=27177&ctNode=1920&mp=1001>

⁷² "Scholarships." *Study in Taiwan*. Accessed 2014-04-28.

http://www.studyintaiwan.org/taiwan_scholarships.html

⁷³ Meziuniverzitní dohody mají často české univerzity s technickým zaměřením, například ČVUT, protože Taiwan je známý svým zaměřením na vědu a technologii. Studenti jsou na Taiwan z pochopitelných důvodů vysíláni z oboru sinologie atd.

⁷⁴ "Scholarships." *Ministry of Education, Republic of China (Taiwan)*. Accessed 2014-04-28.

<http://english.education.edu.tw/lp.asp?ctNode=11425&CtUnit=1344&BaseDSD=16&mp=1>

„stipendium vynikajícím zahraničním studentům (kromě studentů z ČLR, Hong Kongu a Macaa) umožňuje, aby mohli studovat bakalářské, magisterské nebo doktorské programy na taiwanských univerzitách a seznámit se s akademickým prostředím na Taiwanu a podporovat komunikaci, porozumění a přátelské vztahy mezi Taiwanem a ostatními státy“⁷⁵ (překlad autorky)

Student, jemuž je uděleno toto stipendium, obdrží až 40 000 NTD⁷⁶ na úhradu školného a souvisejících poplatků. Navíc obdrží příjemce stipendia pro bakalářský program 15 000 NTD měsíčně a příjemce stipendia pro magisterský či doktorský program 20 000 NTD.⁷⁷ Do programu se může přihlásit uchazeč starší 18 let, kdo má alespoň středoškolské vzdělání a má vynikající studijní výsledky. Stipendium je udělováno maximálně na 4 roky pro studenty bakalářského programu, 2 roky pro studium magisterského programu a 4 roky pro dosažení doktorského titulu.⁷⁸ Pokud by student žádal o Taiwan Scholarship opakovaně, lze mu udělit finanční podporu pro dobu maximálně 5 let.⁷⁹

V letech 2004 až 2013 vyjelo v rámci tohoto programu na Taiwan 91 Čechů. Ročně tak stipendium obdrží asi 10 českých studentů.⁸⁰

Za evropský ekvivalent zvolila autorka nejoblíbenější stipendijní program českých studentů, součást evropského Programu celoživotního vzdělávání, Erasmus. Tento program zprostředkovává studium na univerzitách v rámci EU a mohou na něj vyjet posluchači bakalářských, magisterských i doktorských programů. Na zahraniční univerzitě studují program blízký jejich domácímu studijnímu zaměření. Doba

⁷⁵ Přeloženo autorkou z anglického originálu, dostupného na:

<http://edu.law.moe.gov.tw/EngLawContent.aspx?Type=E&id=122>. Accessed 2014-04-14

⁷⁶ NTD = nový taiwanský dolar, 1 NTD má hodnotu zhruba 0,66 Kč. "TWD taiwanský dolar, historie kurzů měn." (accessed 2014-04-28. <http://www.kurzy.cz/kurzy-men/historie/TWD-taiwansky-dolar/>

⁷⁷ Měsíční náklady autorky dosahovaly v roce 2012 asi 12 000 NTD na měsíc, pokrývaly základní životní potřeby a nejlevnější možný způsob stravování. Hrubý přehled cen na Taiwanu poskytuje stránka http://www.numbeo.com/cost-of-living/country_result.jsp?country=Taiwan. Accessed 2014-04-14.

Nicméně autorka je přesvědčena, že lze nakupovat i levněji, záleží však na tom, zda se jedná o nákup v centru města či zda se člověk pohybuje na severní či jižní části ostrova. Je zajímavé si povšimnout ceny potravinových surovin a cen hotových jídel. Na Taiwanu je podstatně dražší vařit si ve vlastní kuchyni, než jít se najíst na ulici. Jedním z důvodů je tradice a velká konkurence mezi vlastníky restaurací. Při představě průměrných měsíčních výdajů je třeba tuto skutečnost brát v potaz.

⁷⁸ Údaj o délce studia doktorského programu se liší na stránkách MOE

<http://edu.law.moe.gov.tw/EngLawContent.aspx?Type=E&id=122> (dotovány mohou být až 4 roky) a na stránkách http://www.studyintaiwan.org/taiwan_scholarships.html (dotovány mohou být pouze 3 roky), accessed 2014-03-20.

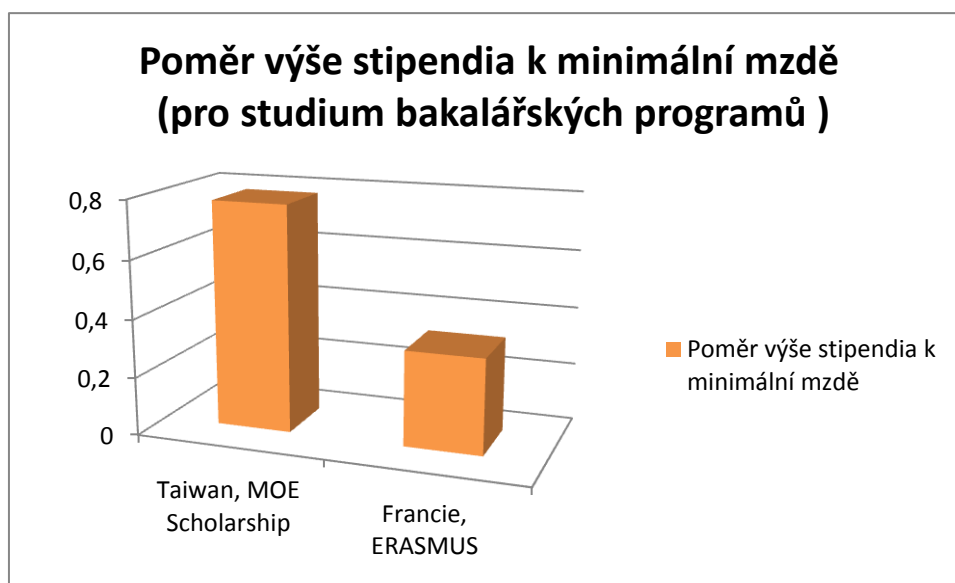
⁷⁹ "Taiwan Scholarship." *Ministry of Education, Republic of China(Taiwan)*. Accessed 2014-04-28.

<http://english.education.edu.tw/ct.asp?xItem=14463&ctNode=11425&mp=1>

⁸⁰ *Rozhovor se zaměstnancem Taipejské kanceláře v Praze, Stevenem Yangem*. Praha, 31. 3. 2014.

hrazeného pobytu se pohybuje mezi 3-12 měsíci⁸¹ a měsíční příspěvek na studium ve Francii činí 473 EUR.⁸² V rámci Erasmu lze vyjet na krátkodobý jazykový kurz (EILC), předcházející studijnímu pobytu. Jedná se o **2 až 6 týdnů** denního studia místního jazyka (kromě angličtiny, němčiny, francouzštiny a španělštiny). Výše stipendia na kurz EILC se rovná výši stipendia na studijní pobyt Erasmus. Kurz má recipientům zpřístupnit „méně používané evropské jazyky“.⁸³

Pro lepší představu je přidán orientační graf, který zachycuje poměr výše stipendia a minimální mzdy v dané zemi.

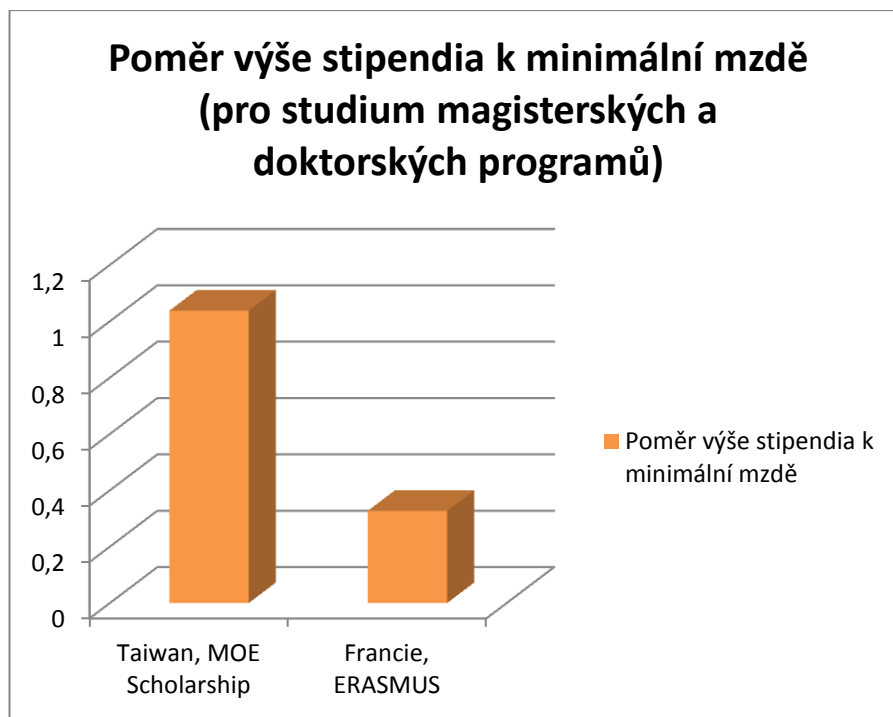
Z grafu vyplývá, že Na Taiwanu činí stipendium pro studium bakalářského programu necelých 80% minimální mzdy, zatím co ve Francii studenti dostávají méně než třetinu minimální mzdy.

Následující graf představuje totožné srovnání pro magisterské a doktorské programy.

⁸¹ "Erasmus - pro studenty." *Národní agentura pro evropské vzdělávací programy*. Accessed 2014-04-14. http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=56&view_type_code=program&#record_1327

⁸² "Sazby_2013-2014_web." *Národní agentura pro vzdělávací programy*. Accessed 2014-04-14. http://www.naep.cz/download-variant.php?general_file_variant_id=7126&a=view-project-folder&project_folder_id=57&

⁸³ "Intenzivní jazykové kurzy Erasmus (EILC) v roce 2013/2014." *Národní agentura pro evropské vzdělávací programy*. Accessed 2014-04-28. http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=42

Z grafu vyplývá, že recipienti MOE Scholarship dostávají více než je minimální mzda v zemi, zato studenti ve Francii nedostávají ani třetinu minimální mzdy. Studenti bakalářského, magisterského i doktorského programu navíc mohou získat až 40 000 NTD na úhradu dalších potřeb.

Z průzkumu, prováděného v roce 2013 navíc vyplývá, že pouhým 46 % dotazovaných pokrylo stipendium Erasmus základní náklady na život a studium.⁸⁴

Další aspekt, který lze u obou stipendií srovnávat, je délka stipendijního pobytu. Na Taiwan odjíždí recipient na celou dobu studia vysokoškolského programu, minimálně tedy na 2 roky. V rámci Erasmu lze odjet pouze na část studijního programu na dobu 3-12 měsíců. Evropské stipendium poskytuje části studentů nárok na intenzivní jazykový kurz, což je nespornou výhodou oproti MOE Scholarship. Je nutno dodat, že ačkoliv v současnosti nelze zažádat o roční jazykový kurz (LEP) v rámci studia VŠ na Taiwanu, až do roku 2011 to možné bylo. V současnosti je obdobný jazykový kurz hrazen recipientům MOFA Scholarship.

⁸⁴ "Erasmus už vyslal do ciziny přes 65 tisíc českých studentů." *Týden.cz*. Accessed 2014-04-14. http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/skolstvi/erasmus-uz-vyslal-do-ciziny-pres-65-tisic-ceskych-studentu_304082.html#.U0sK_1cl8hM

2.1.2 Taiwan Scholarship: Huayu Enrichment Scholarship (HES)

85

Ministerstvo školství uděluje toto stipendium pro studium mandarínské čínštiny na certifikovaných centrech, rozmístěných většinou na vysokých školách. V roce 1996 jich bylo pouze 13, do roku 2003 se jejich počet zvýšil téměř na dvojnásobek.⁸⁶ Dnes už jich na Taiwanu funguje celkem 48.⁸⁷ Jak již bylo zmíněno, propagace tradiční čínské kultury je jedním z hlavních zdrojů soft power Taiwanu. Zahraničním studentům (se stejným omezením, jako Taiwan Scholarship) je tímto způsobem umožněno studium tradičních čínských znaků.⁸⁸ Právě tradiční znaky jsou spojované se starým čínským kulturním dědictvím, jehož se komunisté zřekli v souvislosti s kulturní revolucí (a také s praktickou a pragmatickou snahou zjednodušit psaný jazyk a učinit ho dostupnější širším vrstvám populace). Oficiální cíl HES je podobný jako u Taiwan Scholarship, tedy:

„poskytnout jim [studentům] možnost zlepšit svou znalost taiwanské kultury a společnosti a podporovat vzájemné porozumění a interakci mezi Taiwanem a mezinárodní komunitou.“⁸⁹

Recipienti stipendia dostávají měsíční příspěvek ve výši 25 000 NTD. Školné a všechny ostatní náklady si musejí hradit sami.⁹⁰ Délka stipendia dosahuje maximálně 1 roku. Do programu se může přihlásit uchazeč starší 18 let, kdo má alespoň středoškolské vzdělání, vynikající studijní výsledky a je morálně na výši.^{91 92}

⁸⁵ Huayu znamená čínština ve smyslu „jazyk, kterým hovoří všichni Číňané“, ať už se jedná o obyvatele ČLR, nebo celosvětovou čínskou diasporu včetně Taiwanu.

⁸⁶ Wang a Lu, 445.

⁸⁷ "Mandarin Chinese Learning Centers." *Ministry of Education, Republic of China (Taiwan)*. Accessed 2014-04-28. <http://english.education.edu.tw/ct.asp?xItem=14462&CtNode=11424&mp=1>

⁸⁸ Jednou z reforem, provedených Komunistickou stranou Číny byla reforma písma. Tato reforma měla za cíl zpřístupnit psaný jazyk všem lidem (a tedy i těm, kteří neměli vyšší vzdělání). Dalším důvodem bylo odlehčit písmo od historické konotace, kterou tradiční znaky inkorporovaly. Změněno bylo zhruba 40 % znaků.

⁸⁹ Přeloženo autorkou z anglického originálu, dostupného na <http://english.education.edu.tw/ct.asp?xItem=14466&ctNode=11425&mp=1>

⁹⁰ Podle odhadu autorky se výše školného pohybuje mezi zhruba 40 000 a 65 000 NTD na semestr. To znamená, že příjemci stipendia zbude z 300 000 NTD, které dostane na jeden rok, mezi 220 000 a 170 000 NTD, tzn. 18 300 až 14 166 NTD na měsíc.

⁹¹ Ministry of Education Huayu Enrichment Scholarship (HES)

<http://english.education.edu.tw/ct.asp?xItem=14466&ctNode=11425&mp=1> (staženo 20.3.2014)

⁹² Je tedy na každém uchazeči, aby sám vyhodnotil, zda jsou jeho studijní výsledky vynikající a zda je morálně na výši. Přijímací řízení probíhá tak, že uchazeč odevzdá požadované materiály (doklad o nejvyšším dosaženém vzdělání, studijní výsledky, motivační dopis, doklad o přijetí do centra mandarínské čínštiny na Taiwanu, které si uchazeč vybral atp.) a po několika týdnech absolvuje zhruba

Od roku 2005 do roku 2014 obdrželo stipendium 68 Čechů, každý rok se tak skrze Huayu Enrichment Scholarship dostane na Taiwan asi 7 až 8 studentů.⁹³

V rámci Erasmu existují sice krátkodobé jazykové kurzy,⁹⁴ to lze ovšem těžko srovnávat s půlročním nebo ročním kurzem, který je zprostředkován skrze Huayu Enrichment Scholarship. Proto autorka neposkytuje žádné srovnání s evropským programem. Stipendium nicméně představuje asi 130% minimální mzdy.

2.1.3 Short Term Research Award (STRA)

Stipendium umožňuje zahraničním studentům (se stejnými omezeními jako předchozí stipendia) krátkodobý výzkum na Taiwanu. Oficiální zdůvodnění je totožné, jako u HES.⁹⁵

Toto stipendium je určeno studentům doktorských studijních programů a držitelům doktorského titulu, pracujícím na vlastním výzkumném projektu. Adepti musejí provádět výzkum v oblasti taiwanské kultury, sociálních věd, umění atp. Uděluje se většinou na dobu 2 až 6 měsíců. Každý rok dostane tuto cenu 20 až 40 uchazečů. V rámci stipendia je poskytována částka 25 000 NTD pro studenty Ph.D. nebo 40 000 NTD pro akademiky, kteří již získali doktorský titul. V rámci finanční podpory je také do stanovené výše propláceny cestovní náklady na Taiwan a zpět.⁹⁶

2.2 Programy Ministerstva zahraničních věcí (MOFA)

2.2.1 Taiwan Scholarship: MOFA Scholarship

Taiwan scholarship MOFA je orientováno na příslušníky 23 států, které v současné době uznávají Taiwan jako suverénní zemi. Na rozdíl od recipientů stejného stipendia přes Ministerstvo školství (tzn. občanů států neudržujících diplomatické

rozhovor se zaměstnancem Taipejské kanceláře, který trvá 5-10 minut a má dále prověřit zájem uchazeče o studium na Taiwanu a jeho způsobilost. Někteří taiwanští akademici si kladou otázku, do jaké míry je výběrové řízení transparentní. To však autorka neměla možnost zkoumat.

⁹³ *Rozhovor se zaměstnancem Taipejské kanceláře v Praze, Stevenem Yangem*. Praha, 31.3.2014.

⁹⁴ Méně používanými jazyky jsou míněny evropské jazyky kromě angličtiny, francouzštiny, němčiny a španělštiny (kastilštiny). Více informací na: "Erasmus - pro studenty." *Národní agentura pro evropské vzdělávací programy*. Accessed 2014-04-14. http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=56&view_type_code=program&#record_1327

⁹⁵ Přeloženo autorkou z anglického originálu, dostupného na <http://english.education.edu.tw/ct.asp?xItem=14466&ctNode=11425&mp=1>.

⁹⁶ Ministry of Education Short Term Research Award (STRA) <http://english.education.edu.tw/ct.asp?xItem=14468&ctNode=11425&mp=1> (staženo 20.3.2014)

vztahy s Taiwanem) dostane student proplacenou zpáteční letenku na Taiwan a jeho měsíční příjem činí 30 000 NTD, což je o 5000 až 10 000 NTD více, než dostávají recipienti stejného stipendijního programu z ostatních zemí světa. Součástí studijního programu může být také až jednoletý jazykový kurz.⁹⁷

2.3 *The Center for Chinese Studies*

Centrum pro čínská studia (CCS) je organizace fungující pod záštitou MOE v různých podobách už od začátku 80. let. Od roku 1989 poskytuje výzkumné granty pro zahraniční výzkumné pracovníky. Díky úspěchu grantových programů byl v roce 2010 přidán program Taiwan Fellowship, spravovaný MOFA.⁹⁸

2.3.1 Taiwan Fellowship

Toto stipendium je určeno akademikům a expertům, kteří se zaměřují na témata spojená s Taiwanem, vztahem mezi dvěma břehy Taiwanské úžiny⁹⁹, pevninskou Čínou, asijsko-pacifickým regionem nebo sinologií. Vybraným jedincům umožňuje provádět výzkum na taiwanských univerzitách a akademických institucích. Stipendium dosahuje výše 60 000 NTD nebo 50 000 NTD, podle toho, zda se jedná o člověka s vyšším nebo nižším akademickým postem (stipendium mohou obdržet i studenti doktorských programů). Navíc dostane uchazeč peníze na zpáteční letenku a základní zdravotní pojištění. Stipendium je udělováno na dobu od 3 do 12 měsíců.¹⁰⁰

Od roku 2010, kdy bylo stipendium zavedeno, je udělováno 1 až 2 uchazečům z České republiky ročně.¹⁰¹

2.3.2 Research Grant for Foreign Scholars in Chinese Studies

Tento projekt je zaměřen na zahraniční profesory, výzkumné pracovníky, studenty doktorských programů v oboru čínských studií. Výzkum by měl být prováděn na Taiwanu a měl by být zaměřen především na Taiwan nebo Čínu. Z grantu je hrazená

⁹⁷ "Scholarships." Study in Taiwan. Accessed 2014-04-28.

http://www.studyintaiwan.org/taiwan_scholarships.html

⁹⁸ "Research Grant." *Center for Chinese Studies*. Accessed 2014-04-28.

<http://ccs.ncl.edu.tw/EN/Reward.aspx>

⁹⁹ V angličtině pro vztah mezi Taiwanem a Čínou existuje výstižný pojem „cross-strait relations“, který taktně obchází problematiku státní suverenity Taiwanu.

¹⁰⁰ "Welcome to apply for 2014 Taiwan Fellowship." *Taipei Economical and Cultural Office, Prague, Czech Republic*. Accessed 2014-04-13. <http://www.roc-taiwan.org/cz/ct.asp?xItem=481142&ctNode=2811&mp=147>

¹⁰¹ *Rozhovor se zaměstnancem Taipejské kanceláře v Praze, Stevenem Yangem*. Praha, 31.3.2014.

zpáteční letenka na Taiwan, 3 až 12 měsíční pobyt s dotací od 40 000 do 60 000 na měsíc, podle akademické hodnosti recipienta. Během dvaceti let existence grantu ho obdrželo kolem 300 výzkumníků.¹⁰²

2.4 Programy Mezinárodního fondu pro spolupráci a rozvoj (ICDF)

ICDF, neboli Mezinárodní fond pro spolupráci a rozvoj, vznikl v roce 1996.¹⁰³ Cílem ICDF je podporovat ekonomicko-sociální rozvoj, zlepšovat možnosti v oblasti lidských zdrojů a propagovat ekonomické vztahy v rámci partnerských rozvojových zemí. Dále poskytuje humanitární asistenci a pomoc v případě přírodní katastrofy či krize způsobující mezinárodní problém s uprchlíky.¹⁰⁴ Hlavní finanční zdroje na aktivity ICDF poskytuje MOFA.¹⁰⁵

2.4.1 ICDF Scholarship Program: International Higher Education Scholarship Program

Mezinárodní stipendijní program pro univerzitní vzdělávání, zkráceně ICDF, je stipendium fungující už od roku 1998. Cílem je poskytnout jednotlivcům z daných zemí kvalitní vzdělání a tím přispět k jejich sociálnímu a ekonomickému rozvoji. ICDF poskytuje fondy pro občany partnerských zemí ICDF ke studiu taiwanských univerzitních programů od bakalářských až po doktorské. Studenti se mohou zapisovat do vybraných programů (v současnosti je jich 31) v angličtině a od roku 2014 též v čínštině. Dotovány jsou specifické programy, zabývající se rozvojovou problematikou, například zemědělství v tropických zemích, medicína a veřejné zdravotnictví, IT atp. Každý rok dostává v rámci ICDF peníze asi 182 studentů.¹⁰⁶ ICDS studentům proplácí zpáteční letenku na Taiwan, ubytování (recipienti stipendia musí bydlet na školních kolejích), školné, základní pojištění, učební pomůcky plus

¹⁰² "Research Grant for Foreign Scholars in Chinese Studies." *The Center for Chinese Studies*. Accessed 2014-04-27. <http://tafs.mofa.gov.tw/SchDetailed.aspx?loc=en&ItemId=20>

¹⁰³ *History of the Taiwan ICDF*, <http://www.icdf.org.tw/ct.asp?xItem=4582&ctNode=29843&mp=2>

¹⁰⁴ "About Us: Status." *International Cooperation and Development Fund*. Accessed 2014-04-28.

<http://www.icdf.org.tw/ct.asp?xItem=4583&CtNode=29845&mp=2>

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ Seznam partnerských zemí obsahuje velké množství rozvojových zemí, ale i 4 evropské státy, např. Polsko. Více informací viz. <http://www.icdf.org.tw/public/Attachment/3123117364777.pdf> (staženo 21.3.2014)

měsíční příspěvek 12 000 NTD pro studenty bakalářských, 15 000 NTD magisterských a 17 000 NTD pro studenty doktorských programů.¹⁰⁷

Česká republika není v současnosti partnerskou zemí ICDF, tento program tudíž neumožňuje žádným českým studentům studovat na Taiwanu.¹⁰⁸ Seznam zemí, ze kterých mohou recipienti pocházet, se nicméně každý rok mění, a i při svém výzkumu se autorka ke svému velkému překvapení setkala s Čechem, jemuž bylo toto stipendium uděleno.

2.4.2 Fellowship for Participants

ICDF organizuje v rámci sekce Mezinárodní vzdělávání a trénink velké množství různých workshopů. Rámcově se jedná krátkodobé, cca čtrnáctidenní programy na Taiwanu.¹⁰⁹ Fellowship for Participants je stipendium pro účastníky těchto akcí. Zahrnuje zpáteční letenku, hrazené ubytování, základní pojištění, zajištění polopenze plus denní kapesné 700 NTD.¹¹⁰ Po návratu účastníka do jeho země se předpokládá, že se bude i nadále podílet na aktivitách ICDF. Pro tento účel byla založena Taiwan ICDF Alumni Society, která organizuje projekty a školení přímo v partnerských zemích ICDF.¹¹¹

Česká republika není partnerskou zemí ICDF, tento program tudíž neumožňuje žádným českým studentům studovat na Taiwanu.¹¹²

¹⁰⁷ Details of Scholarship Benefits <http://www.icdf.org.tw/public/Attachment/3122520403680.pdf>

¹⁰⁸ "List of Countries eligible for The TaiwanICDF Scholarship." In *International Cooperation and Development Fund*. Accessed 2014-04-13.

<http://www.icdf.org.tw/public/Attachment/3123117364777.pdf>

¹⁰⁹ "Seminars and Workshops." *International Cooperation and Development Grant*. Accessed 2014-04-28. <http://www.icdf.org.tw/ct.asp?xItem=5595&CtNode=30108&mp=2>

¹¹⁰ "Fellowship for Participants." *International Cooperation and Development Fund*. Accessed 2014-04-28.

<http://www.icdf.org.tw/public/mmo/icdf/%5B1%5DFellowship%20for%20Participants%282014%29.pdf>

¹¹¹ "Fellowship for Participants." *International Cooperation and Development Fund*. Accessed 2014-04-28.

<http://www.icdf.org.tw/public/mmo/icdf/%5B1%5DFellowship%20for%20Participants%282014%29.pdf>

¹¹² "List of Countries eligible for The TaiwanICDF Scholarship." In *International Cooperation and Development Fund*. Accessed 2014-04-13.

<http://www.icdf.org.tw/public/Attachment/3123117364777.pdf>

2.5 Ministerstvo pro vědu a technologii (MOST)

2.5.1 MOST Scholarships: Visegrad–Taiwan Scholarship

Toto stipendium je novinkou a výsledkem spolupráce mezi Mezinárodním visegrádkým fondem a Ministerstvem pro vědu a technologii (MOST). Stipendium podporuje vzájemné studijní nebo výzkumné pobyty doktorandů a post-doktorandů (tedy pobyty stipendistů ze zemí visegrádké skupiny – České republiky, Slovenska, Polska a Maďarska – na Taiwan a obráceně). Pro každou partnerskou zemi je k dispozici jedno stipendium ročně. Recipienti mohou vyjet na 2 semestry a požádat o prodloužení stipendia na maximálně 20 měsíců. Doktorandi dostávají příspěvek 750 EUR měsíčně, post-doktorandi 1000 EUR. Navíc je v obou případech udělen grant 800 EUR na letenku.¹¹³

2.6 Programy Chiang Ching-kuovy nadace (CCKF)

Chiang Ching-kuova nadace pro mezinárodní studijní výměny¹¹⁴ je sice nezisková organizace, autorka se ji přesto rozhodla zahrnout mezi taiwanská vládní stipendia a to z důvodů, které budou podrobněji rozebrány níže. CCKF vznikla v roce 1989. Je pojmenována po prezidentu z doby demokratizace Taiwanu, Chiang Ching-kuovi, který základní organizaci ustavil už v roce 1987. Cílem nadace je propagovat čínská studia na univerzitách a výzkumných centrech ve světě, podporovat sinologickou komunitu a zajišťovat mezinárodní výměnné programy.¹¹⁵

Zajímavostí je, že se jedno z hlavních mezinárodních center CCKF nachází v Praze. Zdejší Mezinárodní sinologické centrum při Karlově univerzitě vzniklo v roce 1997. Kromě něj existuje také Interuniversity Sinological Centre při Harvardově univerzitě a Asia-Pacific Centre for Chinese Studies při Čínské univerzitě v Hong Kongu.

¹¹³ "Společný stipendijní program Mezinárodního visegrádkého fondu a taiwanské Národní vědecké rady pro doktorandy a postdoktorandy." *Dům zahraničních služeb*. Accessed 2014-04-26.
<http://www.zahranici-stipendium.cz/scripts/detail.asp?id=4583>

¹¹⁴ Přeloženo autorkou z anglického originálu „*Chiang Ching-kuo Foundation for International Scholarly Exchange*“ do pinyinů.

¹¹⁵ "The Chiang Ching-kuo Foundation for International Scholarly Exchange, Annual Report 2012-2013." *The Chiang Ching-kuo Foundation for International Scholarly Exchange*. Accessed 2014-04-28.
<http://www.cckf.org/pdf/CCKF2013EAnnualReport.pdf>, 5.

„Hlavním posláním Centra je podpora sinologie jako akademické disciplíny zaměřené na různé aspekty čínského jazyka, dějin a kultury s cílem přispívat k rozvoji tohoto oboru na Univerzitě Karlově i v širším regionu a v celoevropském měřítku.“¹¹⁶

V rámci uskutečňování těchto cílů nabízí nadace rozličné granty a stipendia, z nichž většina podporuje činnost výzkumných pracovníků. Existují různé granty pro výzkumníky, akademiky, granty na uskutečňování konferencí a seminářů, granty na publikování atd. Mnoho těchto grantů umožňuje cizincům výzkum na vzdělávacích institucích na Taiwanu. Například v roce 2013 poskytla nadace 1 237 786 USD na různé výzkumné granty.¹¹⁷ Nabídka grantových programů se (pouze mírně) liší podle toho, do kterého světového regionu recipient spadá. Stipendií do asijských zemí je na výběr méně. Následující grantové programy byly vytvořeny pro podporu výzkumu v evropském regionu.

2.6.1 Research Grants

Tyto granty jsou udělovány především výzkumným pracovníkům, kteří se specializují na politický, sociální, kulturní nebo ekonomický vývoj Taiwanu v uplynulých desetiletích. Stipendia jsou prioritně udělována na projekty, do nichž jsou zapojeny taiwanské univerzity. Grant je většinou udělován maximálně na 3 roky. Celková výše stipendia by neměla přesáhnout 120 000 EUR.¹¹⁸

2.6.2 Senior Scholar Grants

Tento grant je určen profesorům a vedoucím vědeckým pracovníkům a umožňuje jim vzít si na rok akademickou dovolenou (tj. sabbaticl), aby se mohli věnovat svému výzkumu a psaní. Grant může dosahovat výše 40 000 EUR.¹¹⁹

¹¹⁶ "O nás: Historie a cíle." *Mezinárodní sinologické centrum při Karlově univerzitě*. Accessed 2014-04-28. <http://cck-isc.ff.cuni.cz/cs/o-nas.html>

¹¹⁷ "CCKF Annual Report." In 2013. Accessed 2014-04-13. <http://www.cckf.org/pdf/CCKF2013EAnnualReport.pdf>, 80.

¹¹⁸ "Research Grants." Chiang Ching-kuo Foundation for International Scholarly Exchange. Accessed 2014-04-26. <http://www.cckf.org.tw/e-europeRG.htm>

¹¹⁹ "Senior Scholar Grants." *Chiang Ching-kuo Foundation for International Scholarly Exchange*. Accessed 2014-04-26. <http://www.cckf.org.tw/e-europeSS.htm>

2.6.3 Doctoral Fellowships

Tento grant mohou dostat zahraniční studenti evropských Ph.D. programů, kteří jsou v závěrečné fázi své disertační práce. Uchazeč může obdržet grant ve výši 12 000 EUR, který je udělován pro období delší 1 roku.¹²⁰

2.6.4 Postdoctoral Research Fellowships

Stipendium je určeno mladým výzkumným pracovníkům, kteří obdrželi doktorský titul v období posledních pěti let a provádějí výzkum ve spojení s akreditovanou evropskou univerzitou a nejsou zaměstnaní na plný úvazek. Grant může dosahovat 18 000 EUR ročně.¹²¹

Nadace také nabízí stipendia podobného typu taiwanským studentům, kteří píšou svou disertační práci na evropských univerzitách. Dále jsou poskytovány granty na publikační činnost a pořádání konferencí a seminářů. Všechny granty jsou udělovány pouze pro badatele v oblasti čínského jazyka, dějin a kultury.

V rámci CCKF funguje také speciální oddělení pro podporu čínských studií ve východní Evropě.¹²²

Chiang Ching-kuova nadace je důležitou institucí pro propagaci čínské kultury. Nadace podporuje výzkum v oblasti sinologie a skrze udělování grantů dochází také ke generování taiwanské soft power. Děje se to skrze reklamu, jež poskytuje nadace již skrze svůj název, který odkazuje k taiwanskému prezidentovi a také skrze cesty výzkumníků na Taiwan a jejich následné hodnocení.

Dá se říci, že je CCKF nástrojem, skrze který získává Taiwan soft power? Je Nadace vládním nástrojem, skrze který získává Taiwan soft power, nebo nezávislým subjektem, který generuje soft power nezávisle na vládních cílech? Rockower se o Nadaci zmiňuje jako o „soukromé instituci“, nicméně autorka by ráda poukázala na to, že takové označení může být chápáno jako poněkud zjednodušující, vezmeme-li v potaz některé skutečnosti.

¹²⁰ "Doctoral Fellowships." *Chiang Ching-kuo Foundation for International Scholarly Exchange*. Accessed 2014-04-26. <http://www.cckf.org.tw/e-europeDD.htm>

¹²¹ "Postdoctoral Research Fellowships." *Chiang Ching-kuo Foundation for International Scholarly Exchange*. Accessed 2014-04-26. <http://www.cckf.org.tw/e-europePD.htm>

¹²² "The East European Regional Committee Programs." *Chiang Ching-kuo Foundation for International Scholarly Exchange*. Accessed 2014-04-27. <http://www.cckf.org.tw/e-EastEuropean.htm>

2.7 Academia Sinica

2.7.1 Academia Sinica Taiwan International Graduate Program

Od roku 2002 poskytuje Academia Sinica Taiwan International Graduate Program (TIGP) možnost vystudovat interdisciplinární doktorský program na Taiwanu. Stipendium ční 32 000 NTD měsíčně a je poskytováno pro dobu tří let.¹²³

2.8 Taiwan Foundation for Democracy

2.8.1 Taiwan Foundation for Democracy's Fellowships

Stipendijní programy TFD mají posílit spolupráci mezi taiwanskými neziskovými organizacemi a cizinci aktivními v oblastech demokratického rozvoje a lidských práv. Cílem je motivovat zahraniční výzkumníky, aby prováděli výzkum na Taiwanu. Existují různé typy grantů: grant na psaní disertační práce, grant pro kandidáty na titul Ph.D., kteří píšou závěrečnou práci, post-doktorský grant, kromě toho také grant umožňujícím zkušeným obhájčům lidských práv návštěvu Taiwanu a stipendium pro aktivity v oblasti demokracie a lidských práv na Taiwanu. Stipendium činí zhruba 40 000 až 50 000 NTD. Všechny grantové pobyty jsou hrazeny nejdéle po dobu jednoho roku.

Taiwan nabízí zahraničním studentům velký počet stipendií, od vládních přes stipendií vládou financovaných organizací až po také nepřímo financované výměny na úrovni univerzitních dohod. Existuje také mnoho grantů pro výzkumné pracovníky a to především pro specialisty v oblasti čínských studií. Autorka v této kapitole srovnávala nejčastěji udělované taiwanské stipendium v České republice, MOE Scholarship, s evropským studentským výměnným programem Erasmus. Ze srovnání vyplývá, že je taiwanské stipendium pro uchazeče zajímavější jak co do délky nabízeného pobytu, tak co do výše stipendia a jeho reálné hodnoty.

Problémem stipendií poskytovaných Taiwanem je nedostatečná aktualizace příslušných webových stránek a následné dezinformování potenciálního uchazeče o stipendium. Například portál Study in Taiwan¹²⁴ obsahuje některé neaktuální

¹²³ "Academia Sinica Taiwan International Graduate Program." *Taiwan Academy*. Accessed 2014-04-27. <http://tfs.mofa.gov.tw/SchDetailed.aspx?loc=en&ItemId=20>

¹²⁴ *Study in Taiwan*. Accessed 2014-05-05. <http://www.studyintaiwan.org>

informace. Nejrelevantnějším zdrojem informací tak zůstávají oficiální a neoficiální ambasády Taiwanu ve světě. Podávání přihlášek na většinu stipendijních programů totiž probíhá právě skrze ně. Dobrý přehled stipendií lze najít také na stránkách Taiwan Academy.¹²⁵

¹²⁵ *Taiwan Academy*. Accessed 2014-05-05. <http://www.taiwanacademy.tw/>

3. Vliv stipendijního pobytu na studenty

V roce 2011 bylo na taiwanských univerzitních diplomových programech celkem 10 059 zahraničních studentů. Dalších 14 480 studentů studovalo v Mandarínských centrech čínštinu. Na Taiwan také přijelo 2 259 studentů v rámci výměnných programů. 126 Taiwanská ministerstva vyplatí ročně dohromady okolo 1200 stipendií studentům a akademickým výzkumníkům, kteří chtějí svá studia provádět na Taiwanu.¹²⁷ V rámci různých stipendijních pobytů vyjedou na Taiwan ročně i desítky českých studentů. Jaké dojmy v nich jejich pobyt zanechá? Má pro Taiwan vůbec význam takto investovat? I přes omezený rozsah bakalářské práce se autorka pokusila nastínit možné odpovědi na tyto otázky. Jako výzkumná metoda byl použit census ve formě semi-strukturovaného dotazníku, přesahujícího do hloubkového rozhovoru s českými studenty, kteří na taiwanský vládní stipendijní program vyjeli. Zkoumány byly dvě skupiny stipendistů. Za první studenti, kteří obdrželi HES pro jazykový pobyt a za druhé recipienti MOE Scholarship pro studium diplomového programu. stipendia byla vybrána, protože jsou v Čechách udělována největšímu počtu stipendistů.

3.1 První fáze: Sestavení dotazníku a provádění šetření

Dotazník byl vytvořen za použití Case study research: design and methods od Roberta K. Yina a také příručky Alana Brymana, Social research methods.¹²⁸ Sestával se ze zhruba 30 otázek, z nichž část byla otevřená a část uzavřená. Vyplnění dotazníku zabralo něco mezi 20 a 30 minutami, samotné rozhovory trvaly rozdílnou dobu, od 35 minut do 150 minut. Průměrná délka rozhovoru se pohybovala okolo 50 minut.

Ještě před zahájením průzkumu absolvovala autorka několik ukázkových rozhovorů s recipienty stipendia, kteří nespádají do výzkumného vzorku kvůli svojí národnosti. Na základě jejich zkušeností a připomínek mírně upravila dotazníkové otázky tak, aby co nejlépe splňovaly svou funkci.

¹²⁶ *Overseas Students in R.O.C.*, Ministry of Education, Republic of China
<http://english.education.edu.tw/public/Data/New231613405871.xls> (staženo 20.3.2014)

¹²⁷ "Taiwan Fellowships & Scholarships." *Taiwan Academy*. Accessed 2014-04-27.

<http://www.taiwanacademy.tw/article/index.php?sn=14>

¹²⁸ Yin, Robert K. Case study research: design and methods. Fifth edition. London: Sage Publications, Inc., 2014.,

Bryman, Alan. Social research methods. 4th ed. New York: Oxford University Press, 2012

Jak bylo výše zmíněno, byla v této práci použita metoda individuálního hloubkového rozhovoru. Autorka dávala dotazovaným postupně k zodpovězení jednotlivé otázky z předem připraveného dotazníku a kromě těchto odpovědí zaznamenávala i další poznámky, kterými dotazovaní reagovali na otázky. Tento postup umožnil získání jasných odpovědí na dané otázky v dotazníku a zároveň dal dotazovaným prostor sdělit jakékoliv další informace, které považovali za důležité. Byla tak omezena pravděpodobnost, že by některá relevantní skutečnost zůstala zcela bez povšimnutí, jak by se mohlo stát při použití pouze dotazníkové metody. Všechny rozhovory byly nahrávány, po každém rozhovoru si autorka záznam znovu poslechla a případně doplnila chybějící informace. Šest recipientů nebylo z časových či technických důvodů schopných absolvovat rozhovor a tak vyplnili otázky v dotazníku samostatně. Formou chatu potom autorce odpovídali na doplňující otázky či upřesňovali potřebné informace.

3.1.1 Recipienti

Za zkoumaný vzorek byli zvoleni recipienti stipendijních programů MOE Scholarship a Huayu Enrichment Scholarship, a to pro roky 2011-12 a 2012-13. Autorka se rozhodla pro tyto konkrétní ročníky, protože chtěla hovořit se studenty na MOE Scholarship, kteří už jsou na Taiwanu déle než rok, předpokládala totiž, že se s časem změní a prohloubí jejich zkušenost a rozhovory s nimi budou přínosnější. Autorka absolvovala HES ve školním roce 2012-3 a část respondentů potkala na zahajovacím ceremoniálu na Taiwanu, proto pro ni bylo jednodušší kontaktovat recipienty z tohoto ročníku a zvyšovala se pravděpodobnost, že bude schopná obsáhnout ve svém průzkumu většinu recipientů.

Stipendium pro studium vysokoškolských oborů dostalo v obou letech celkem 14 studentů. Dotace pro studium jazyka byla udělena dohromady 20 studentům. Ne všichni studenti publikovaní jako „kandidáti“ nakonec na Taiwan odjeli a ne vždy za ně byl vyslán náhradník. Zkoumaný vzorek tedy nakonec čítal celkem 32 studentů, bez autorky 31. Autorka využila oficiálních dokumentů, publikovaných Taipeiskou kanceláří v Praze, kde jsou zveřejněna jména a studijní obory všech kandidátů a náhradníků pro stipendijní programy. Většinu kandidátů potom vyhledala a kontaktovala pomocí sociální sítě Facebook. V případě, že si adresáti nezobrazili autorčinu zprávu, snažila se je oslovit skrze ostatní recipienty, se kterými již uskutečnila rozhovor, pokud to byli jejich přátelé či známí. Několik recipientů vyhledala pomocí

domény Google, když zadávala jejich jméno a heslo „Taiwan“, či název jejich domovské univerzity na Taiwanu atp. Těmito způsoby se autorce nakonec podařilo zapojit do průzkumu všechny recipienty kromě šesti. Aby byl výzkum proveden na homogenním vzorku studentů, bylo by potřeba spolupracovat úzce přímo s Taipeiskou kanceláří, která má k dispozici potřebné informace. Dva z šesti nezkoumaných kandidátů autorka nebyla schopná nikde dohledat a Taipeiská kancelář neposkytla informaci o tom, že opravdu na studijní pobyt odjeli.

Ačkoliv prvotním předpokladem byla homogenita vzorku, během provádění rozhovorů přišla autorka na to, že je velká část recipientů z nějakého důvodu specifická. Původním záměrem bylo zjistit, jak působí stipendijní pobyt na recipienty a to s ohledem na typ a délku pobytu. Velká část recipientů však buď absolvovala jiný pobyt na Taiwanu (např. univerzitní výměnu či samotný HES v případě studentů MOE Scholarship). Jeden z recipientů dokonce sám inicioval vznik dané dohody, aby mohl na Taiwan odjet. Další ze studentů například zároveň spadá do skupiny recipientů HES pro rok 2011-12 i recipientů MOE Scholarship pro rok 2012-13. To snížilo počet zkoumaných studentů z počtu 31 na 30. Jejich zážitky z Taiwanu byly tudíž do jisté míry zkreslené, a ačkoliv je autorka při rozhovorech směřovala k období, který tam trávili v rámci MOE Scholarship nebo HES, nelze vyloučit, že už nebyli sami schopni zcela odlišit tyto pobyty. Někteří jiní studenti na Taiwanu nějakou dobu zůstali, našli si práci a prodloužili si tak pobyt, atd.

V minulosti byl proveden výzkum Robertse, Choua a Chinga na poddobné téma, *Contemporary trends in East Asian higher education: dispositions of international students in a Taiwan university*. Tento výzkum byl proveden na bázi skupinových rozhovorů a dotazníků. Respondenti se účastnili průzkumu jako dobrovolníci a je otázkou, do jaké míry představovali reprezentativní vzorek. Výzkum probíhal pouze v rámci National Zhengzhi University a byl tedy částečně směřován na kvalitu univerzity. Některé otázky však odhalovaly stejnou tematiku, jaké se věnuje tato práce. Proto jsou závěry průzkumu zmíněny i v následující kapitole.

3.2 Druhá fáze: Vyhodnocení dotazníků

K vyhodnocení výsledků rozhovorů bylo použito několika výzkumných metod. Důvodem byla variabilita zvolených otázek. Například uzavřené otázky byly jednoduše

kvantifikovatelné. Otevřené otázky, stejně jako informace nasbírané mimo rámec otázek, byly částečně analyzovány za použití metody kódování, částečně z nich byly vybrány citace, či byly autorkou zasazeny do kontextu. Autorka se snažila být při zpracovávání informací maximálně kritická a vyhodnocovat je nezaujatě a objektivně.

Metoda kódování umožňuje kvantifikaci otevřených otázek z rozhovorů a dá se rozdělit na tzv. pre-coding a post-coding. V rámci svého výzkumu používala autorka oba typy. Metodu pre-coding při stanovení otázek, kde si respondent vybral z nabízených odpovědí, a metodu post-coding při procházení záznamů z uskutečněných rozhovorů, kdy byly kódovací kategorie vytvořeny až na základě trendů, objevujících se v odpovědích.

Metoda kódování se dělí na dvě fáze. V první fázi výzkumník stanoví jednotlivé kategorie tak, aby se jejich obsah navzájem nepřekrýval, aby pokryly všechny možné odpovědi, a zároveň se musí držet pevně stanovených pravidel pro určení správné kategorie. Ve druhé fázi potom určuje četnost jednotlivých kategorií ve zkoumaných datech.¹²⁹ Výsledkem je tedy určení četnosti jednotlivých kategorií v odpovědích respondentů.

Celý průzkum byl prováděn na základě několika hlavních hypotéz. Autorka vycházela z předpokladu, že:

Nabízené stipendium je jedním z hlavních důvodů, proč studenti na Taiwan odjeli, a během pobytu pokrylo jejich základní životní náklady

Studenti budou velmi kladně hodnotit chování Taiwanců, lidský faktor proto sám o sobě působí jako zdroj soft power

Recipienti stipendií budou Taiwan považovat za samostatnou zemi

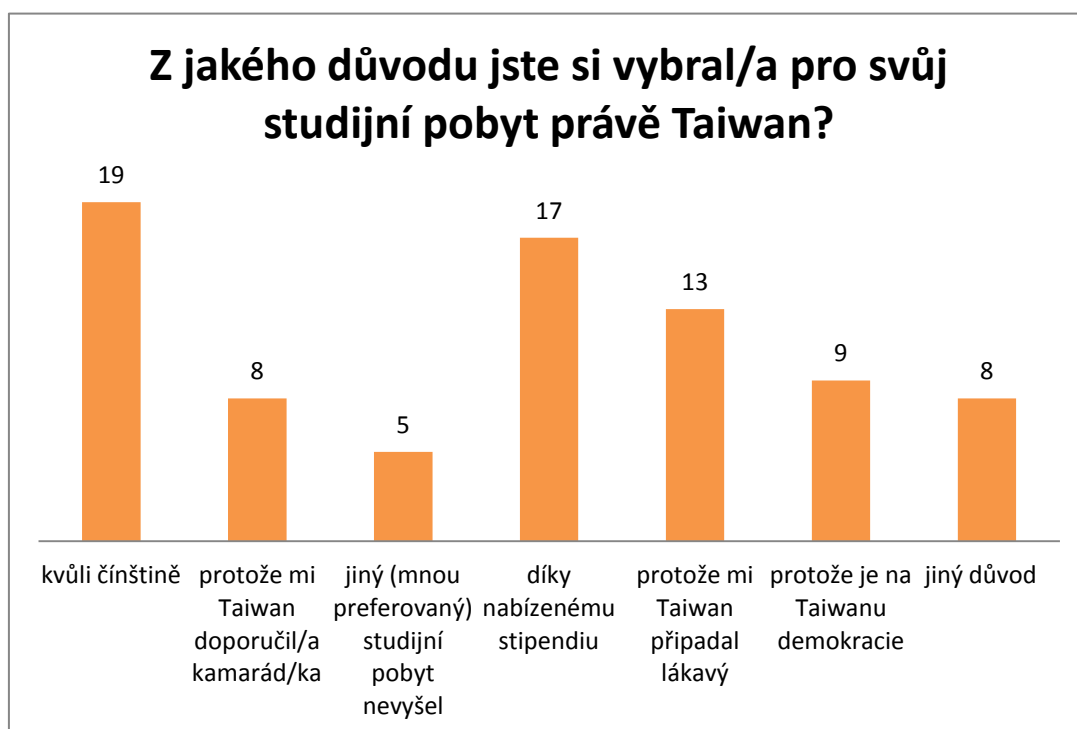
Většina studentů bude z pobytu na Taiwanu nadšená a bude se chtít vrátit zpátky

Problematika kvality vzdělávacích institucí byla stejně jako to, co se vybaví respondentům v souvislosti s Taiwanem, velkou neznámou. V dotazníku byly otázky pro potvrzení či vyvrácení hypotéz a další otázky, které měly buď upřesnit některou ze zmíněných oblastí, nebo povzbudit respondenty k vlastnímu vyprávění.

Stipendium

¹²⁹ Bryman, Alan. *Social research methods*. 4th ed. New York: Oxford University Press, 2012, 248-9

Hypotéza, že stipendium taiwanské vlády je důležitým důvodem, proč studenti zvolili nabízený program, se potvrdila. I jiné faktory ale motivují studenty, aby zvolili Taiwan. Roberts a kol. ve svém výzkumu například došli k závěru, že jedním z důležitých faktorů přitažlivosti pro zahraniční studenty je široká nabídka kurzů mandarínštiny.¹³⁰ To potvrdil i tento výzkum, podle něž je čínština nejčastěji zmiňovaný důvod vůbec. Podle grafu čínštinu zvolilo 19 respondentů, 17 motivovalo poskytované stipendium. 13 studentů také jelo na Taiwan proto, že jim připadal lákavý. Demokracie přilákala pouze 9 respondentů, ale většina z nich ji charakterizovala jako důvod zásadní. 8 recipientů dostalo pobyt doporučený od kamaráda. Toto číslo by se mohlo časem měnit, taiwanská stipendia totiž fungují celkem krátce. Pouze 5 respondentů by upřednostnilo jiný pobyt před Taiwanem, z čehož se dá soudit, že 19 naopak pobyt na Taiwanu vyhodnotilo jako svou první volbu. Osm respondentů uvedlo další důvody, několikrát zazněla např. „exotika“, „předchozí zkušenost“, „používání tradičních znaků“, „relativně nízké životní náklady“ nebo „taiwanská přítelkyně“.

¹³⁰ Roberts, Amy, Prudence Chou, and Greg Ching. "Contemporary trends in East Asian higher education: dispositions of international students in a Taiwan university." *Higher Education* vol. 59, issue 2 (2010): 149-166. Accessed 2014-05-04. <http://link.springer.com/10.1007/s10734-009-9239-4>, 156-157.

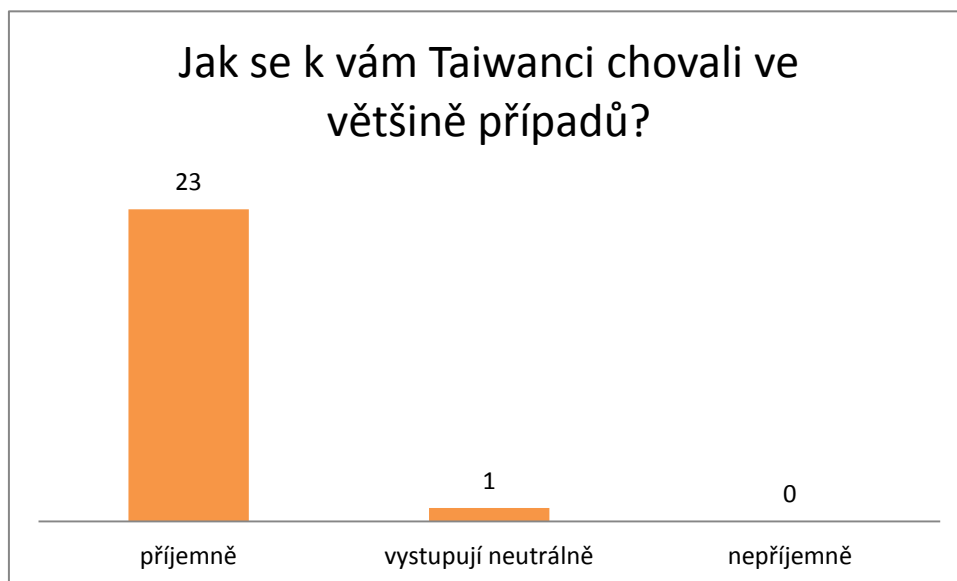
Stipendium tedy bylo jedním z hlavních důvodů, proč studenti na Taiwan odjeli. Bylo však pro život na Taiwanu dostatečné? Všichni kromě dvou stipendistů příspěvky vyhodnotili jako dostatečné. Jeden ze dvou recipientů, kteří odpověděli na tuto otázku „ne“, zároveň uvedl, že ze stipendia hradil například i letenky do České republiky a další nepravidelné výdaje, které by nemuseli všichni zahrnovat mezi „základní životní náklady“. Mnoho dalších respondentů ovšem uvedlo, že by jim stipendium pokrylo životní náklady, pouze kdyby žili na koleji, necestovali a neutráceli za jídlo a luxusnější zboží. Zřetelný je také rozdíl mezi recipienty, kteří jeli studovat do hlavního města Taibei a mezi studenty z menších měst jižní části ostrova, kde jsou náklady nižší.

3.2.1 Taiwanci jako zdroj soft power

Jedním z předpokladů autorky bylo, že budou studenti velmi kladně hodnotit chování Taiwanců. Lidský faktor proto sám o sobě může působit jako zdroj soft power. Tuto tezi ale výzkum potvrdil pouze částečně. Během rozhovorů 15 studentů uvedlo, že se mezi Taiwanci cítí většinu času příjemně. Osm se cítilo spíše příjemně a pouze jeden spíše nepříjemně.

Jak ukazuje graf níže, 23 respondentů hodnotí většinové chování Taiwanců jako příjemné.

Z odpovědí na obě zmíněné otázky plyne, že se recipienti mezi Taiwanci cítili většinou dobře a že se k nim Taiwanci chovali příjemně. Respondenti dostali možnost popsat chování Taiwanců vlastními slovy. Nižší je uvedeno několik úryvků z rozhovorů. První dva zastupují většinu komentářů. Tu tvořily pozitivně laděné odpovědi.

„Tady na Taiwanu jsem pochopil, že lidi můžou být fundamentálně hodní na sebe a na ostatní. Lidi si tu pomáhají a pomáhají nezištně.“

Glen Vorel, MOE Scholarship

„Lidi jsou tam strašně přívětiví, přátelští, nezištní. Vůbec jsem nevěřila, že může existovat tak přátelská, příjemná společnost. To je prostě neuvěřitelný. A oproti pevninské Číně, hlavně Pekingu, je to ještě zajímavější změna, protože tam se taky mluví čínsky a jsou tam lidé většinou stejného původu, ale na Taiwanu si připadáš jako v úplně jiném vesmíru.“

Andrea Střelcová, HES

Mezi charakteristikami taiwanského obyvatelstva převažovaly výrazy jako „velice přátelští“, „hodní“, „milí“, „příjemní“. Jedno z těchto přídavných jmen vybralo 19 respondentů. Často se také opakoval popis ochoty Taiwanců pomoci studentům, někdy přidávali respondenti barvitě příběhy z ulice, kde jim neznámí lidé ochotně pomáhali. Taiwanci byli popisováni i jako „nezištní“. Některým respondentům se ztratila peněženka či jiná cennost a byla jim vrácena, jiní si pochvalovali, že „můžou jít

do baru, položit peněženku vedle na stůl a celý večer se o ní nemusí starat“. V některých odpovědích se také objevila „skoro až posedlost bělochy“ nebo „rasismus naruby“. Z výzkumu vyplývá, že byli Taiwanci na české studenty v rámci běžného kontaktu velice milí. Autorka se ovšem setkala i s několika recipiency, kteří byli z chování Taiwanců rozčarování. Jednalo se o studenty, kteří v zemi strávili více než rok. Někdy to byli lidé, kteří v minulosti absolvovali výměnný pobyt na Taiwanu v rámci bilaterálních dohod či HES a znovu se vrátili. Při studiu diplomového oboru však byli konfrontováni s domácími v jiných situacích a to změnilo jejich náhled na situaci.

„Když jsem tu byl prvním rokem, tak jsem byl nadšený, že tady na Taiwanu mezilidské vztahy opravdu fungují. Pak jsem nastoupil na PhD. a začal jsem teprve s Taiwanecma pracovat, zjistil jsem, že to vůbec nejde. A je to jen o odlišnostech v kultuře. Tyhle věci jsou strašně schované a nemluví se o nich. Když sem vyjedeš studovat na chvíli a doopravdy s těmi lidmi nepracuješ, tak nikdy nezjistíš, jací opravdu jsou. Je rozdíl v tom, jak dlouho tu jsi a co tu děláš. Byli tu na příklad tři post-doktorandi a všichni se chtěli vrátit domů. A to byli lidi, co tu doopravdy pracovali. Jeden z nich dokonce radši odjel do Austrálie sbírat jahody.“

Anonym, MOE Scholarship

„Jednou jsem byla s kamarádem Američanem lézt na stěně na kampusu a kolem nás šla taková ta typická vysokoškolská skupinka taiwanských chlapců, takže asi deset lidí. Celou dobu nás tak nějak sledovali, no a potom jeden z nich zavolal „Hello“ a všichni utekli za roh. A to jsou prostě kluci, kterým je 23, 24 let. Studium čínštiny a pobyt na Taiwanu je fajn a samozřejmě, že takoví nejsou všichni, ale moc nedokážu si představit, jak bych s takovýma lidma měla dlouhodobě vycházet.“

Kristina Vitková, HES

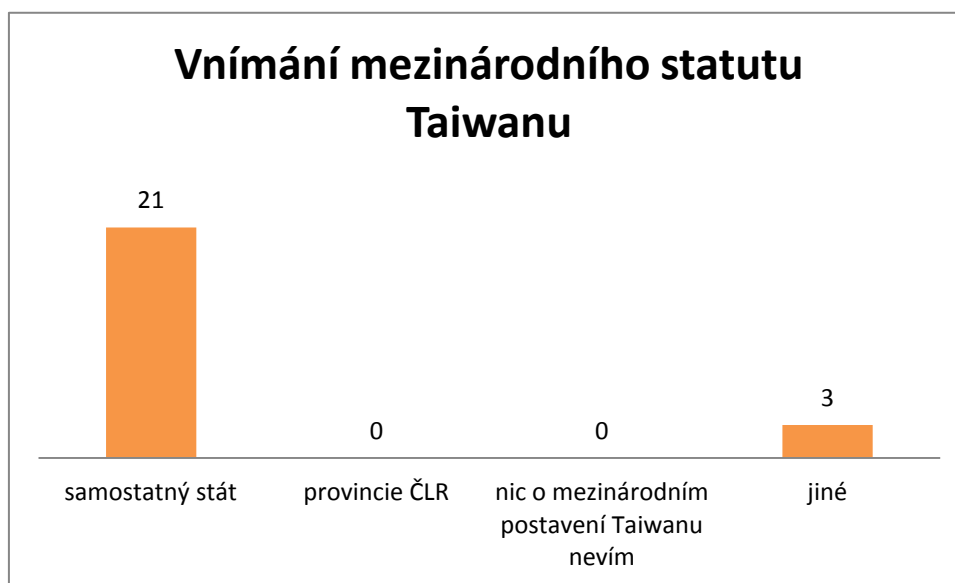
„Nenapadá mě žádný přímý negativní zážitek, jen ten pocit, že i když se naučím perfektně čínsky, nebudu úplně asimilovaný, nikdy mě nebudou brát mezi sebe. Necítím se být součástí společnosti.“

Pavel Kladivo, MOE Scholarship

Negativní hodnocení se v několika případech dotýkalo nemožnosti integrace do taiwanské společnosti a arogance vyučujících.¹³¹ V porovnání s pozitivním hodnocením bylo negativních příspěvků minimum a potřeba zdůraznit, že i ti respondenti, kteří sdíleli negativní komentáře, považovali Taiwance za vstřícné, milé v běžných situacích, „při řešení problémů, které mají jednoduché řešení“.

3.2.2 Mezinárodní statut Taiwanu

Předpoklad, že bude většina studentů osobně vnímat Taiwan jako samostatný stát, se autorce potvrdil. Jak ukazuje graf níže, 21 recipientů považuje Taiwan za samostatný stát, tři studenti zvolili možnost „jiné“. Ani jeden respondent neuznává nárok ČLR na Taiwan co by svou provincií a ani jeden nevedl, že o situaci nic neví. Tato otázka je jedna z nejdůležitějších, pokud se zaměřujeme na praktické dopady stipendijních programů na soft power Taiwanu.

Tři studenti Taiwan nepovažují za samostatný stát. Podle jednoho z nich je to „něco jako konfederace“ s Čínou, podle dalšího je Taiwan součástí velké Číny a třetí

¹³¹ Obtížnost navazování hlubších vztahů s místními je znakem, který se ve větší či menší míře objevuje ve všech asijských společnostech. V obecné rovině se s ním setkávají cizinci po celém světě. Někteří recipienti taiwanskou uzavřenost demonstrovali skrze skutečnost, že si za celý svůj pobyt sblížili pouze s jedním nebo několika málo Taiwanci. Většinou uvedli, že se jim tito Taiwanci zdáli „pozápadnější“ a s ostatními se nedalo opravdu mluvit.

alternuje svou odpověď v závislosti na tom, zda se ho ptá Číňan nebo Taiwanec. Jak vnímají respondenti otázku, ukazují i následující citace:

„Přestože byl v posledních 60 letech úplně jiný politický vývoj v ČLR a na Taiwanu, v obojím najdeme prvky čínské kultury. Podle mě je to jedna velká Čína. Ani zcela jiná politická situace nemůže popřít prvky čínské historické identity.“

Ondřej Macháček, HES

„Mají na vlastní stát právo, protože mají vlastní politické zřízení, měnu a bankovní, finanční systém, prostě vystupují jako samostatný stát. Ale jde o to, že je mezinárodní společenství neuznává kvůli strachu z Číny. Kdyby Čína nebyla tak silná a ekonomicky důležitá, tak by podle mě byla už tahle situace dávno vyřešená.“

Glen Vorel, MOE Scholarship

Autorka předpokládala, že by mohli studenti svůj názor změnit během samotného pobytu na Taiwanu a proto zahrнула do rozhovorů další dvě otázky. Ptala se studentů, zda se o politickém postavení Taiwanu bavili s místními a zda si myslí, že tyto rozhovory zásadně ovlivnily jejich názory. Překvapivě se mezi studenty opakuje názor, že Taiwanci sami buď moc nevědí, co si o situaci myslet, nebo s nimi o tomto tématu nechtějí mluvit.

„Pokud se na to sama nezeptám, tak oni to přede mnou nevytáhnou. Tuto otázku jsem opravdu řešila mnohokrát a nikdy jsem nedostala uspokojivou odpověď, ze které bych měla jasno. Řekla bych, že oni sami vlastně také nevědí, a je otázka, jestli o tom vůbec chtějí mluvit s člověkem, jako jsem já. Oni totiž ten náš západní svět, podle toho, s čím jsem se setkala, vnímají skoro jako dokonalý svět a možná prostě nechtějí přiznat, že mají taky nějaké problémy.“

Kristina Vitková, HES

„Nejtěžší je to, že musíš rozpoznat, kdy ti ty lidi lžou, kdy ti odpovídají, jen aby se tě zbavili, a kdy ti říkají pravdu. Je to jen na tvym pochopení situace, abys dobře vyhodnotila, co ti vlastně říkají. Tahle otázka je, dá se říct, sociální tabu. Přejde mi, že se o tom moc bavit nechtějí. Chvilka máš dojem, že je to ani moc nezajímá, a pak proti tomu jdou demonstrovat.“

Anonym, MOE Scholarship

3.2.3 Největší pozitiva a největší negativa

Prožitek každého studenta je jiný, autorka se ale pokusila najít společné jevy, které se opakují u více lidí. Proto byly do výzkumu zařazeny otázky na největší pozitiva a největší negativa pobytu na Taiwanu.

Mezi pozitivními aspekty se nejčastěji objevovala čínština (uvedlo 15 respondentů), příjemní lidé a společnost (12), poznání nové kultury (10), stipendium a vysoká životní úroveň (9), poznávání sám sebe (9). Mezi dalšími byla zmiňována dobrá geografická poloha Taiwanu pro cestování do dalších asijských zemí¹³², pohodlí, bezpečnost, příroda a integrace s domácími. Někteří studenti také odpověděli „všechno“.

Mezi negativa patřila především byrokracie (jak přímo v souvislosti se stipendiem, tak při pobytu na Taiwanu), kterou zmínilo 8 recipientů. Někteří respondenti také projevíli nespokojenost s činností Taipeiské kulturní kanceláře v Praze.

„Taiwanská kancelář v Praze, škoda mluvit. Moje zkušenost je taková: Už od začátku jsem v přihlášce uváděl, že chci jet studovat na jazykový pobyt až od zimního trimestru, od začátku prosince. Vybrali mě, všechno bez problému, předali mi certifikát, kde mi napsali, že stipendium začíná od 1. prosince. Všechno v pohodě. Tak jsem si koupil letenky, všechno jsem si připravil a pak mi v půlce srpna zavolali z Taipeiské kanceláře a řekli mi, „Zjistili jsme, že už tam musíš být od září, takže za dva týdny musíš být na Taiwanu. A vlak přes to nejede.“ Vyjednával jsem s nimi, psal jsem na ministerstvo školství, měl jsem na Taiwanu i kamarádku, co to tady zkoušela obíhat po úřadech, ale podle nich neexistuje žádná výjimka. Kvůli tomu jsem musel prostě přiletět hned a stálo mě to nemálo peněz.“

Anonym, MOE Scholarship

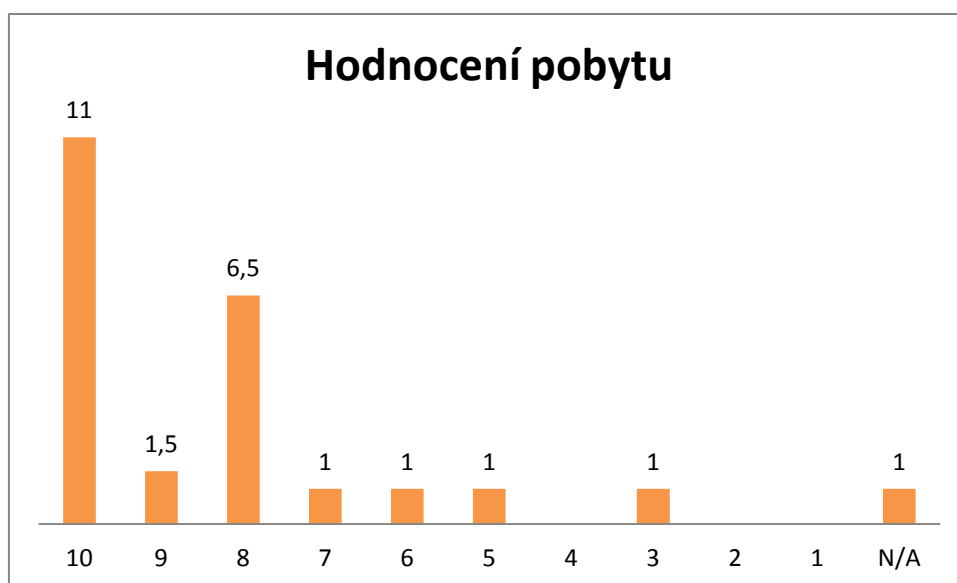
Negativně byla někdy hodnocena i taiwanská povaha (4) a nedostatečná integrace do společnosti (3). Studenti si konkrétně stěžovali na aroganci učitelů, dětinskost, způsob řešení problémů. Čtyři studenti zmínili znečištěné prostředí ve

¹³² Někteří studenti si stěžovali, že jsou letenky většiny destinací drahé. Nicméně Filipíny, Thajsko, Japonsko byly jinými recipienty navštíveny za „nízké ceny“. Letenky na Filipíny jsou většinu času levné (500-1000 Kč) a co se týče jiných destinací, pravděpodobně záleží na štěstí a vynalézavosti cestovatele.

městech. Uvedených negativ bylo podstatně méně, než pozitiv. Šest studentů uvedlo jako negativa „žádné důležité věci“, další „bylo to příliš krátké“ a jeden také „že se potom musíš vrátit“.

3.2.4 Celkové hodnocení pobytu

Předpokladem výzkumu bylo, že většina studentů bude z pobytu na Taiwanu nadšená a bude se chtít vrátit zpátky. Většina respondentů opravdu zhodnotila svůj pobyt kladně a to nejčastěji známkou 10 (1 bod byl zvolen za minimum, 10 za maximum). Tento předpoklad tedy průzkum, protože bylo celkové hodnocení kladné. Autorka nicméně předpokládala, že budou recipienti ještě spokojenější. Tato otázka je nicméně úzce propojená s dalšími faktory, jedno z možných vysvětlení rozdílů v hodnocení je nastíněno v následující podkapitole o kvalitě vzdělávacích institucí na Taiwanu. HES bylo v průměru hodnoceno známkou 9, MOE Scholarship o něco hůře, přesto však kladně a to 6,3¹³³. Pro ilustraci je přiložen graf hodnocení.

Skutečnost, že nejvíce studentů zvolilo nejvyšší možné hodnocení, přestože škála byla poměrně široká, doplňuje hodnocení jedné z účastnic stipendia.

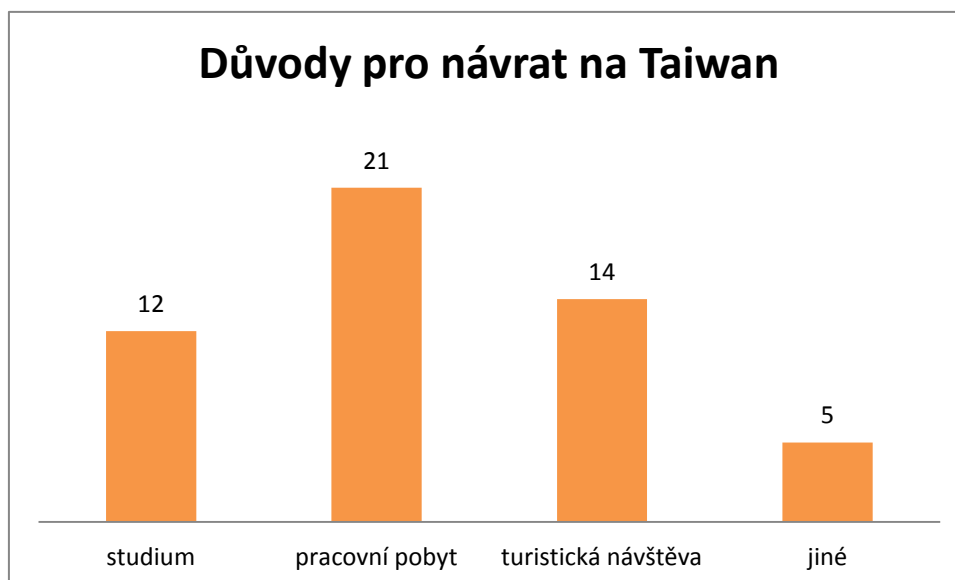
„Já jsem tam strávila 6 nejlepších měsíců svého života. Nikdy v životě jsem nebyla takhle šťastná a věděla jsem, že už nikdy nebudu. To bylo prostě nádherný.“

¹³³ Zaokrouhleno na jedno desetinné číslo

Anonym, HES

Je třeba dodat, že toto není jediný příspěvek podobného rázu. Jak zmínili někteří respondenti, lidem v Čechách se taiwanská zkušenost dá jen velice těžko vysvětlit.

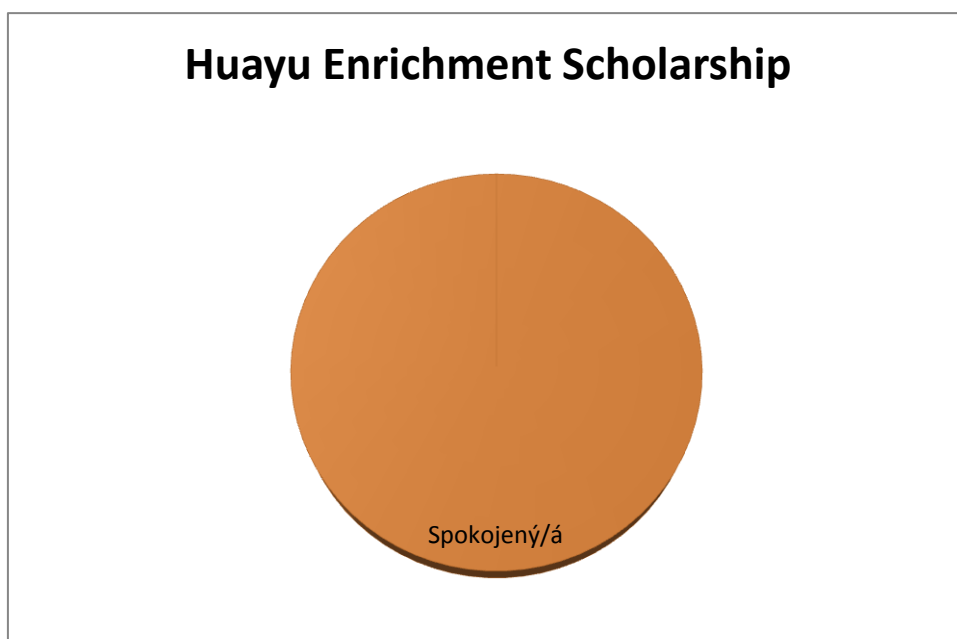
Na otázku, zda se chtějí na Taiwan vrátit, odpověděli všichni recipienti ano, někteří z nich upřesnili, že v současné době na Taiwanu žijí a neplánují se nějakou dobu stěhovat. Jako důvod pro návrat na Taiwan zvolila většina dotázaných pracovní pobyt. Tento výsledek je podle autorky zajímavý především proto, že tři respondenti zároveň poukázali za špatnou situaci na pracovním trhu pro cizince. Na Taiwanu je velká mezinárodní komunita učitelů angličtiny, kteří mohou sehnat práci poměrně jednoduše, a to i nelegálně (např. jedna respondentka tam takto pracovala půl roku). Na druhou stranu je ale podle některých respondentů téměř nemožné dostat práci ve specializovaném oboru mimo výuku cizích jazyků. Jiní respondenti si na druhou stranu naopak pochvalovali „nesmírné možnosti“, včetně zakládání firem na Taiwanu. Zkušenosti jednotlivých recipientů si tedy protirečí. Tato otázka, stejně jako postavení zahraničních zaměstnanců v taiwanském pracovním sektoru, si zasluhuje hloubkový výzkum, který ale do této práce nebylo možné zahrnout. Jisté je, že by se z určitého úhlu pohledu Taiwanu vyplatilo přitáhnout větší počet cizinců na pracovní trh. Už svou přítomností by zvyšovali soft power Taiwanu. Graf níže ukazuje, jakým způsobem by se chtěli studenti vrátit na Taiwan.

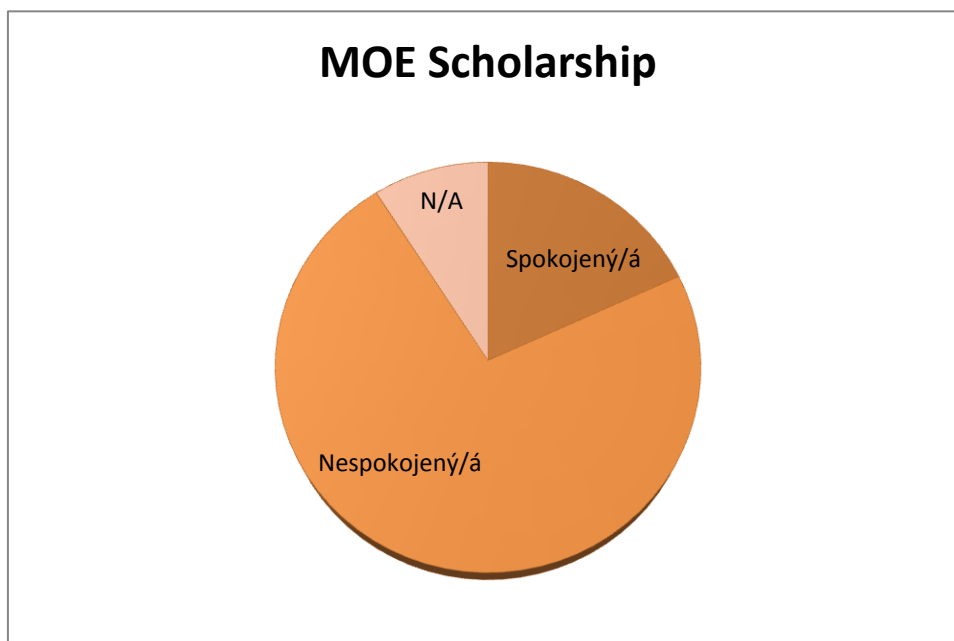
3.2.5 Vzdělávací instituce

Na začátku průzkumu neměla autorka žádný vyhraněný předpoklad v otázce spokojenosti se vzdělávacími institucemi na Taiwanu. Nakonec se ale otázka akademické sféry stala jednou z nejzajímavějších. Ukázalo se totiž, že velkému počtu Čechů působil taiwanský univerzitní systém problémy.

Hodnocení kvality vzdělávací instituce se zásadně lišilo především v závislosti na typu stipendia. Centra mandarínské čínštiny byla hodnocena kladně všemi třinácti recipienty HES a většina absolventů vyjádřila svou spokojenost i tak, že zařadili pokrok v čínštině mezi největší pozitiva stipendijního pobytu obecně.

Na druhou stranu hodnocení magisterských a doktorských programů (nikdo z respondentů nejel na program bakalářský) se různilo. Osm studentů nebylo nespokojených, dva spokojení byli a jeden neodpověděl.

Pro příklad je přiloženo také hodnocení jednoho z recipientů MOE Scholarship.

„Z profesionálního hlediska byl Taiwan zcela ztracené dva roky (1 bod z 5 za čínský jazyk), z osobního nikoliv (4 body z 5 za zkušenost z asijské země a příjemné lidi). Kdybych tu nenašel přítelkyni, asi by to šlo o další bod či dva dolů.“

Anonym, MOE Scholarship

3.2.5.1 HES

Stipendium pro výuku čínštiny mělo u českých studentů velký úspěch. Mezi studenty čínských jazykových programů nebyl nikdo, kdo by měl zásadní výhrady vůči kvalitě vzdělávací instituce a mnoho studentů naopak na svůj pobyt vzpomínalo s nadšením. Všichni také uvedli čínský jazyk mezi hlavní pozitiva pobytu. Velký počet studentů si pochvaloval výuku v malých skupinkách a individuální přístup učitelů.

„Bylo to vážně dobrý, jinde (hlavně třeba v Číně) měli obrovské třídy, ale my jsme byli jenom čtyři.“

Kryštof Peňás, HES

„Vzdělávací instituce byla nejlepší, jakou jsem zatím u výuky čínštiny měl možnost poznat.“

Radim Kratochvíl, HES

3.2.5.2 Magisterské programy

Studenti magisterských programů měli z většiny výhrady ke studijním programům, někteří z nich však byli spokojeni. Většinou se stížnosti týkaly nízké kvality či neefektivního způsobu výuky (např. 3hodinové výukové bloky, kde upadá soustředěnost studentů, povinná docházka), dále také přístupu vyučujících ke studentům nebo toho, že taiwanští spolužáci neuměli moc dobře anglicky. To ztěžovalo studentům práci ve skupinových projektech, na kterých jsou magisterské programy postavené.

„Víceméně jsem se nic nenaučil, kvalita vzdělání je velmi nízká (jeden příjemce MOE Scholarship kvůli tomu i odešel, další cizinci i Taiwanci se zkušenostmi z Evropy a USA si víceméně neustále na kvalitu stěžují). Cizinci se na univerzitu dostávají téměř automaticky (v mém případě je přijat jakýkoliv cizinec, který se přihlásí), což devaluje jakoukoliv hodnotu. Úroveň angličtiny taiwanských studentů je v průměru nízká, nedostatečná pro vysokoškolské studium (mám zkušenost ze studia z jiných zemí). Školy proto podvádí (bohužel to vidím jako podvod) tak, že Taiwanci musí (na rozdíl od cizinců) dodat certifikát anglického jazyka až před dokončením studia a to ještě navíc s relativně nízkou známkou. Tzn. že na začátku studia není vyžadován žádný certifikát, pouze ústní zkouška. Cizinci tu tak často jsou jako lektori cizího jazyka. Škola je postavená na týmových projektech, ve kterých se bohužel nedá dostatečně komunikovat. Bohužel to navíc není problém jen jednoho oboru, v ostatních oborech je to, alespoň od lidí co znám, obdobné.“

Anonym, MOE Scholarship

„Vadí mi přístup profesorů ke studentům. V ČR se studenti a profesori vzájemně respektují, studenti jsou bráni jako dospělí. Na Tai-wanu tomu tak není. Navíc (alespoň na mé škole) jsou profesori často arogantní, namyšlení a nepříjemní a není to názor pouze můj, ale i dalších zahraničních spolužáků.“

Anonym, MOE Scholarship

3.2.5.3 Doktorské programy

Ve zkoumaném vzorku byli pouze tři studenti doktorského programu. Všichni měli ke svým programům výhrady. Dva z nich dokonce doktorský program kvůli nespokojenosti ukončili. Studenti si stěžovali především na osobní faktor, který přesahuje do profesní sféry a hraje v doktorských programech velkou roli, a na to, že se se studenty nejedná férově. Stížnosti směřovaly také ke kvalitě vyučovaných kurzů (jeden doktorand je co do kvality přirovnával ke kurzům bakalářským). Je nutno poznamenat, že na základě tří zkušeností nelze generalizovat, nelze vyloučit, že se jednalo o problémy konkrétních doktorských programů. Pro vyhodnocení skutečné situace by bylo zapotřebí provést rozsáhlejší výzkum. Pro představu je uvedeno několik citací.

„Na taiwanských univerzitách není osobní a profesionální úroveň oddělená. Můj školitel mě na začátku pobytu varoval, že mě někteří profesori budou znevýhodňovat, protože je on mým školitelem. A opravdu se to dělo. U jedné zkoušky jsem dostal test s příkladem, jehož ekvivalent jsme měli v učebnici. Akorát v učebnici za zadáním příkladu následuje věta „K výpočtu tohoto příkladu je zapotřebí počítač.“ Další příklad jsme shodou okolností dělali s pozměněným zadáním v hodině a učiteli trvalo asi 45 minut, než ho sám vypočítal (a to měl na papírku řešení). Takže jsem dostal test, který byl neporovnatelně těžší, než byly testy mých spolužáků a který obsahoval příklady, které se prostě nedaly vyřešit. Nakonec to byl jeden z hlavních důvodů, proč jsem změnil obor.“

Anonym, MOE Scholarship

„Náš program neměl žádného absolventa až do loňského roku, kdy odešel vedoucí programu. Spousta studentů ho pokládala za největší překážku v dokončení studia. Má pravomoc jakoukoliv disertaci zamítnout. Spousta studentů si stěžovalo, že jejich práce prošla u vedoucího i u komise, ale přes něj to nešlo. Od té doby, co odjel, absolvovalo už 5 nebo 6 studentů. Většina z nich byla v pátém, šestém ročníku a průměrná doba studia u nich byla asi 5 a půl roku.“

Anonym, doktorský program, MOE Scholarship

„A kontrola o tom co se bude publikovat, tak to není jen na stipendisty, ale i na místní. Jedna taiwanská akademička se mi v soukromí řekla, že na konferenci, kterou

jsme společně absolvovali, byli vládní agenti, kteří kontrolovali, jestli tam někdo nenarušuje pozici Taiwanu vůči Číně.“

Anonym, MOE Scholarship

„V jejích kultuře je jádrem to, že máš vždycky sloužit svému nadřízenému. Pokud něco uděláš špatně a snažíš se ospravedlnit svému učiteli, tak on ti prostě řekne „Ne, ty jsi můj podřízený“. Není tady žádná zpětná vazba. Je to jeden obrovské hierarchické vodopád, bylo to do nich vtlačováno tisíce let.“

Anonym, MOE Scholarship

I u doktorských programů si studenti stěžovali na nízkou úroveň kurzů. Jeden z respondentů tento problém zdůvodnil následovně:

„Většinou na Taiwan lidi přijedou studovat, protože si našli taiwanskou přítelkyni, ne kvůli zájmu o obor a potom to nezvládají. Měli by problém, kdyby se tam udělal nějaký kurz na vysoké úrovni. Úroveň některých doktorských kurzů je třeba stejná jako v prváku nebo druháku u nás na bakaláři.“

Anonym, MOE Scholarship

3.2.5.4 Další dopady stipendií jako soft power

HES a TS byly vytvořeny z politických důvodů. Konkrétně věta: „Také mladí lidé působí jako ambasadoři, aktivně rozvíjejí kulturní diplomacii, a vzájemnou mezinárodní kulturní výměnu.“¹³⁴ z projevu bývalého náměstka MOFA na téma soft power podle autorky odkazuje ke stipendijním programům. Závěrečná zpráva z šetření Komise pro zahraniční otázky a národní bezpečnost odkazuje ke stipendiím následovně:

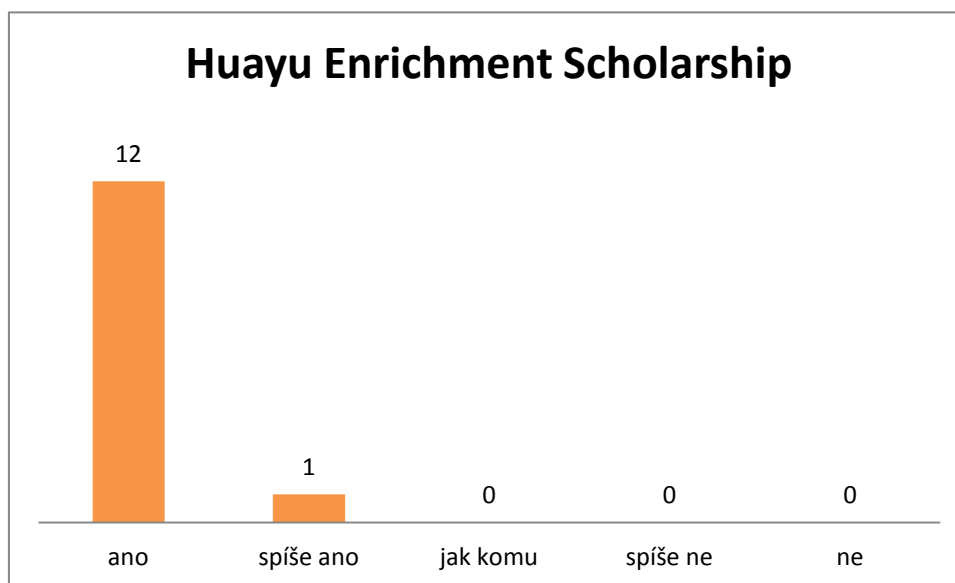
„Během posledních let investovala vláda obrovské prostředky do zahraničních studentů, přijíždějících studovat na Taiwan, ale benefity tohoto plánu jsou neznámé. Ministerstvu zahraničí je doporučeno, aby co nejdříve prověřilo efektivitu tohoto plánu

¹³⁴ 立法院第8屆第3會期外交及國防委員會第30次全體委員會議紀錄(Legislativní yuan, 8. kolo, 3. zasedání Komise pro zahraniční a bezpečnostní záležitosti, 30. zasedání všech členů komise: záznam). 2014.

a podalo zprávu Komisi pro zahraniční otázky a národní bezpečnost Legislativního Yuanu.¹³⁵

Jaké benefity taiwanská vláda od stipendijních programů očekává? Podle některých akademiků je cílem stipendijních projektů, aby jejich recipienti pomohli propagovat Taiwan. Vláda chce, aby mluvili o Taiwanu v dobrém, psali o něm články.¹³⁶

Autorka se v rámci výzkumu ptala respondentů, zda by absolvovaný stipendijní pobyt doporučili přátelům a zda jsou jejich současné aktivity nějak spojené s Taiwanem. Tyto dvě otázky měly také ukázat, jaké povědomí o Taiwanu recipienti šíří. Pro první otázku autorka vyhodnotila recipienty HES a MOE Scholarship zvlášť, protože se u nich lišily typy odpovědí i celkový výsledek. Následující grafy odpovídají na otázku „Doporučil/a byste svým kamarádům, aby na tento stipendijní pobyt jeli?“

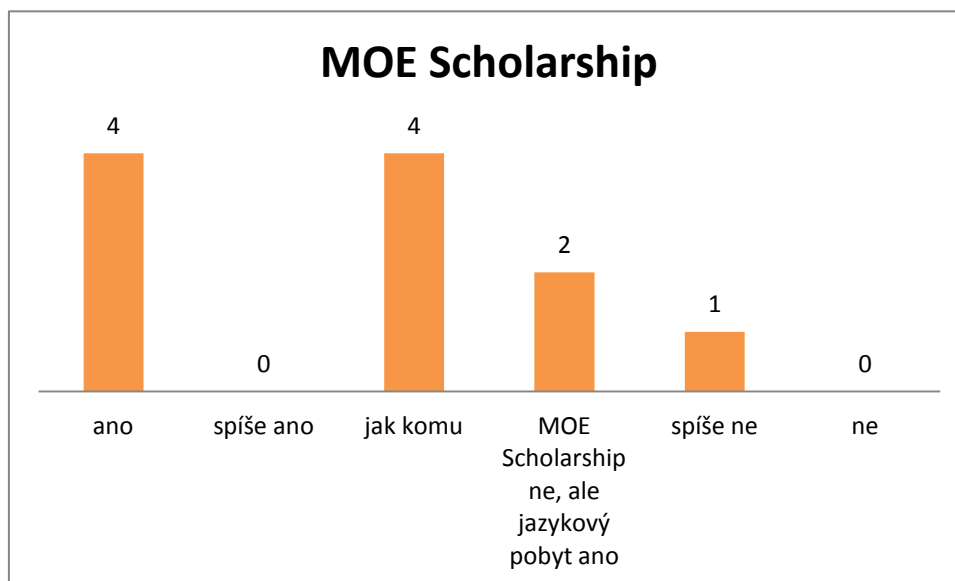

Všichni recipienti HES by stipendijní pobyt doporučili, jedna odpověděl „spíše ano“. Někteří jiní se vyjádřili, že stipendium aktivně doporučují všem ve svém okolí.

¹³⁵ "外交及國防委員會審查結果(Závěrečná zpráva z šetření Komise pro zahraniční otázky a národní bezpečnost)." 立法院(Legislativní yuan). Accessed 2014-05-08.

http://misq.ly.gov.tw/MISQ/FileSaveAs.action?filePath=docu/201212/&fileName=1011224070300200_122716203.doc, 8-9.

¹³⁶ *Rozhovor s akademikem Cheng Yuchinem*. Praha, 2014-05-09.

Odpovědi recipientů MOE Scholarship se podstatně lišily. Pouze čtyři studenti uvedli, že by stipendium doporučili, další čtyři považují za nutné nejprve zhodnotit, zda má pro stipendijní pobyt daný kamarád/ka ty správné předpoklady a priority. Dva respondenti by doporučili jazykový pobyt na Taiwanu, který absolvovali v minulosti, ale MOE Scholarship by nedoporučili. Jeden ze studentů by pobyt spíše nedoporučil.

Z grafů lze vyzorovat, že úspěšnost HES je podstatně vyšší, než je tomu u MOE Scholarship. Tuto skutečnost dále zdůraznilo také vyjádření recipientů MOE Scholarship, že by doporučili jazykový pobyt narozdíl od vysokoškolského diplomového programu. Předpoklad, že recipienti doporučí stipendijní programy svým kamarádům, se potvrdil pouze pro HES.

Co se týče zahrnutí tématiky Taiwanu do současných aktivit studentů, většina (18) respondentů odpověděla kladně. Pouze šest recipientů tedy není aktivních v propagaci Taiwanu. Je nutné poznamenat, že jeden ze studentů sice Taiwan propaguje, ale v negativním světle. Čtenář jistě dokáže sám odhadnout, o recipienta kterého ze stipendií se jedná.

Z výzkumu také vyplývá, že studenti, kteří absolvovali studijní pobyt v délce minimálně 6 měsíců, mají základní znalosti, co se týče polohy, politického zřízení, etnicity obyvatel Taiwanu. Všichni kromě 3 mají přehled též v otázce identity Taiwanců. Tyto skutečnosti jsou také relevantní, pokud uvažujeme o stipendistech jako zdrojích soft power.

Jedním z hlavních závěrů výzkumu je, že recipienti HES hodnotí svůj pobyt lépe a to téměř ze všech možných pohledů od kvality vzdělávacích institucí přes místní lidi

až k obecnému dojmu a ochotě doporučit stipendium dalším lidem. Studenti, kteří obdrželi MOE Scholarship jsou méně spokojeni především s kvalitou vzdělání, také často narazili na problémy s taiwanskou kulturou a povahou a je méně pravděpodobné, že pobyt někomu doporučí. Podle autorky je několik možných příčin tohoto nepoměru. Z rozhovorů vyplývá, že jsou hodiny čínštiny dobře profesionálně připravené, výuka probíhá v malých skupinkách, což umožňuje individuální přístup učitele k žákům a zvyšuje to spokojenost studentů s kvalitou výuky. Vyšší počet jazykových skupin také umožňuje studentovi vybrat si kurz odpovídající úrovni, nabídka je největší na známých univerzitách v Taipei. Výuka v menších skupinách navíc dodává určitou komorní atmosféru, někteří učitelé pořádají i mimoškolní aktivity pro svoje žáky. Samotný pobyt mezi čínsky mluvícím obyvatelstvem také přispívá k rychlému pokroku ve studiu. Po studentech také není vyžadovaná velká spolupráce s místními, jádrem kurzu není samostatný kreativní projekt studenta, ale zvládání připravené látky. Taiwanci jsou lidé neuvěřitelně milí, pokud s nimi řešíte něco krátkodobého, jednoduše řešitelný problém. Až při trvalé, intenzivní spolupráci se podle pozorování autorky dostaví opravdový kulturní šok. To je něco, co zažívají studenti diplomových programů. Povaha místních je částečně charakterizována určitou mírou přetvářky v tom smyslu, že se věci dělají, aby byly, ne aby byly udělané dobře. Přístup k vážnějším problémům je tedy spíše odtažitý, pasivní a v důsledku nepraktický. Jeden z respondentů se vyjádřil takto:

„Na Taiwanu se mi mnoho věcí líbí, ale na místní kulturu si asi nikdy nezvyknu. Krátkodobě se tu dá žít velmi dobře, ale čím déle tu člověk je, tím většími se tyto problémy stávají.“

Anonym, MOE Scholarship

Dalším faktorem je odlišnost mezi českým a taiwanským vysokoškolským systémem. Na Taiwanu se vysoké školství podobá spíše americkému vzoru, což části studentů vyhovuje, části to vadí. Taiwan se snaží přilákat co nejvíce zahraničních studentů na své univerzity, aby měly univerzity lepší mezinárodní jméno a aby se celkově zvyšovalo povědomí o Taiwan atd. Výsledkem je, že velký počet univerzit přijímá zahraniční uchazeče bez ujištění o jejich zájmu o obor. Tento fenomén snižuje celkovou kvalitu vzdělání. Dalším problémem je úroveň anglického jazyka mezi žáky i některými učiteli. Taiwanští učitelé sice v naprosté většině případů získali svůj titul

v USA, anglický jazyk je však čínštině natolik vzdálený, že se většině čínských rodilých mluvčích ani po deseti letech nepodaří odstranit výrazné nedostatky ve výslovnosti, plynulosti řeči a gramatice. Taiwanské školství je navíc zaměřené především na psaný projev, proto je pro Taiwance složité se vyjadřovat verbálně. Může se tak stát, že ačkoliv má vysokoškolský učitel příslušné vzdělání a ovládá angličtinu lépe, než většina jeho kolegů, část profesních znalostí stejně zůstane ztracena v překladu. Dva studenti si dokonce stěžovali na nespravedlnost a znevýhodňování, spojené se vzájemnou rivalitou vysokoškolských učitelů. Je samozřejmě otázkou, zda se v těchto případech nejednalo o čistě osobní problémy. To však nelze zjistit jinak, než rozsáhlým výzkumem. Kvalita každé instituce je samozřejmě jiná a tyto závěry nelze vztahovat na všechny vysoké školy. Rozdíly ve formě vzdělání a kulturní šok, který na rozdíl od jiných zemí ve své hloubce nepřichází během prvních měsíců pobytu, ale až v momentě, kdy se cizinec dostane do blízkého kontaktu s místními, jsou podle autorky dvěma hlavními důvody, pro rozdíly v hodnocení recipientů MOE Scholarship a HES. Mezi dalšími možnými příčinami lze uvést osobnostní faktor a tedy rozdílné reakce jednotlivců na stejný podnět na základě jejich charakteru. Další opakovaně zmiňovaný faktor jsou česko-taiwanské milostné vztahy. Během výzkumu autorka zjistila, že si někteří Češi našli taiwanskou přítelkyni a někteří přímo uvedli, že byla buď důvodem, proč na stipendijní pobyt jeli, nebo důvodem pro pozitivní hodnocení. Dlouhodobý význam pro reference podávané takovým recipientem je přirozeně také velký.

4. Závěr

Tato práce je případovou studií taiwanských stipendijních programů jako nástroje soft power a představuje čtenáři jak přehled nabízených stipendií, tak i průzkum, přinášející hodnocení recipientů. Průzkum zkoumá vliv taiwanských stipendijních pobytů na jejich účastníky. Práce byla napsána, aby přispěla k objasnění odpovědi na otázku: „je soft power funkční a jak?“ a také, aby pomohla zvýšit informovanost českých studentů a popř. Taiwanců a seznámila českou veřejnost s velice specifickou mezinárodní situací Taiwanu.

Soft power je v poslední době populární teorií, o které bylo napsáno mnoho odborných textů. Jaké konkrétní výsledky však investice do soft power přinášejí, je stále nejasné. Na rozdíl od hard power je totiž schopnost ovlivňovat subjekty na mezinárodní scéně bez použití přímého tlaku již ze své podstaty těžko uchopitelná. Tato práce

přispívá do akademické debaty na toto téma s aspirací na odhalení konkrétního zdroje soft power.

Práce v první kapitole představuje historický kontext pro lepší porozumění současné situaci Taiwanu a také taiwanské pochopení teorie soft power a její aplikaci v praxi. Druhá kapitola se zaměřuje na stipendia pro zahraniční studenty, financovaná z vládních prostředků Taiwanu. Samotným jádrem práce je třetí kapitola, která prezentuje výsledky provedeného výzkumu.

Taiwan je jako samostatný stát uznáván pouze 23 zeměmi, z nichž ani jedna mu nedokáže zaručit ochranu nebo silou vynucovat změnu postavení jiných států. Taiwan se v opozici k pevninské Číně nemůže spoléhat na řešení problémů vojenskou či ekonomickou silou, identifikovanou Josephem Nye jako hard power. Pouze USA jsou ochotny dodávat Taiwanu signifikantní množství zbraní a vojenské techniky navzdory tlaku Pekingu. Prodej obranných prostředků pro Taiwan je právně zakotven v americké domácí legislativě od roku 1979 a poskytuje americkým představitelům určité „alibi“ pro pokračování v prodeji. V roce 1979 totiž došlo k významné změně orientace americké zahraniční politiky z Taiwanu na Čínskou lidovou republiku. Kongres schválením zmíněného zákona reagoval na tuto změnu a vyjádřil tak svou nespokojenost. Jedním z důvodů, proč tento zákon dosud nebyl změněn, je podpora amerického obyvatelstva demokratickému Taiwanu. Soft power tak pro Taiwan hraje důležitou roli a to především ve vztahu k USA. Taiwan se však snaží působit i na ostatní státy, aby si svoje možné postavení pojistil.

Hlavními zdroji soft power jsou podle Taiwanců jejich demokracie, lidská práva a svobody, kultura, věda a technologie nebo ekonomický zázrak, mezinárodní humanitární pomoc a gastrodiplomacie. Součástí kulturní diplomacie jsou i stipendia pro zahraniční studenty, kterým je poskytována možnost studia čínštiny, středoškolských oborů, diplomových programů, školení nebo granty pro krátkodobé či dlouhodobé výzkumy na Taiwanu a v neposlední řadě granty na publikace či pořádání seminářů a konferencí v oboru čínských studií. Stipendia jsou udělována jak Ministerstvem školství a Ministerstvem zahraničních věcí, tak skrze částečně na vládě nezávislé organizace. Příkladem může být Mezinárodní fond pro spolupráci a rozvoj nebo Chiang Ching-kuova nadace. Největší taiwanské stipendium, Taiwan Scholarship, je udělováno jak Ministerstvem zahraničních věcí, tak Ministerstvem školství. Recipienti tohoto stipendia mohou jet na Taiwan studovat mandarínskou čínštinu na 6-

12 měsíců nebo tam dokonce vystudovat vysokoškolský obor a rok studovat jazyk. To vše s měsíční podporou na základní životní náklady, studijní poplatky, letenky na Taiwan atd. Aby si čtenář udělal lepší obrázek o tom kolik peněz má každý recipient k dispozici, srovnala příspěvky s minimální mzdou na Taiwanu. Stejně porovnávala také měsíční příspěvek v rámci stipendia Erasmus, nejrozšířenějšího programu Evropské unie. Protože se příspěvky liší podle kandidátských zemí, vybrala autorka pro ilustraci Francii. Na Taiwanu činí nejnižší udělované stipendium necelých 80% minimální mzdy, zatím co ve Francii studenti dostávají méně než třetinu minimální mzdy. Je finanční zajištění studentů předpokladem pro příjemnější zážitky, které recipienty stipendií přetváří v nástroje taiwanské soft power? Jsou vůbec studenti spokojeni se studijními pobyty? Jezdí domů nadšení, nebo zklamaní a proč? Jaký si vytvořili vztah k místním obyvatelům? Považují po návratu Taiwan za samostatný stát, nebo za součást Číny? To jsou jen některé z otázek, které se autorka snažila zodpovědět.

Autorka vedla rozhovory s českými recipienty Taiwan Scholarship (jak s lidmi, kteří jeli na diplomové programy, tedy MOE Scholarship, tak se studenty čínštiny, Huayu Enrichment Scholarship, neboli HES). Prostřednictvím polo-otevřených dotazníků, uskutečněných většinou formou rozhovoru byly sebrány informace od dostupných českých studentů, kteří na stipendijní pobyty odjeli v roce 2011 a 2012. Na základě odpovědí na předem připravené i spontánně kladené dotazy potom autorka vyhodnotila názory studentů a své závěry doplnila grafy.

Na začátku průzkumu byly stanoveny čtyři hlavní výzkumné předpoklady. Prvním je teze, že nabízené stipendium je jedním z hlavních důvodů, proč studenti na Taiwan odjeli, a během pobytu pokrylo jejich základní životní náklady. Tento předpoklad shledala autorka správným u většiny dotázaných. Stipendium motivovalo 17 studentů, čínština nicméně přitáhla dokonce 19 ze 24 respondentů. Co se týče pokrytí základních životních nákladů, všem kromě dvou studentů stipendium stačilo. Většina respondentů nicméně považovala příspěvky za nedostatečné, pokud se student nespokojil s absolutním minimem. S přihlédnutím ke stále rostoucí výši školného by se mělo do budoucna zvýšit i poskytované stipendium, pokud má studentům poskytovat dostatek prostředků pro pobyt na Taiwanu.

Další předpoklad autorky byl, že budou studenti velmi kladně hodnotit chování Taiwanců a že by lidský faktor proto sám o sobě mohl působit jako zdroj soft power. 23 studentů označilo chování Taiwanců jako příjemné a jeden jako neutrální. Nikdo

z respondentů nepovažuje chování Taiwanců za nepříjemné. Z rozhovorů nicméně celkem zřetelně vyplynulo, že recipienti HES jsou nadšení, zato u některých studentů diplomových programů si autorka povšimla určité nespokojenosti. Doplňující otázky k tématu potom autorku znovu utvrdily, že existuje určitá dělící linie mezi HES a MOE Scholarship. Autorka představuje několik možných příčin. Jedním z důvodů může být rozdílná každodenní realita stipendistů především ve spojení s typem vzdělávací instituce a délkou pobytu. Kurzy čínštiny jsou poskytovány ve vysoké kvalitě, život v čínsky mluvící zemi potom dosažené vzdělání ještě zkvalitňuje. Studenti dochází na kurzy čínského jazyka v malých skupinkách, někteří učitelé dokonce pro studenty organizují mimoškolní aktivity. Studenti musejí být schopni složit zkoušky ze zadané látky, nemusejí organizovat vlastní projekty atp. Jejich styk s místními se tak většinou omezuje na navazování náhodných známostí a pedagogem, který se specializuje na výuku jazyka pro cizince. Anglické programy na VŠ dostávají studenty do jiného kontextu.¹³⁷ Studenti totiž v rámci studia realizují vlastní projekty a s těmi jim pomáhají jejich školitelé. Také musejí během studia vypracovávat společné prezentace a menší projekty se svými spolužáky, mezi kterými bývají i Taiwanci. Respondenti MOE Scholarship se tak dostávají ve větší míře do určitého typu kontaktu s Taiwanci. Problémy nastávají při řešení komplikovanějších problémů, kdy je pro studenty těžké pochopit chování Taiwanců kvůli existující kulturní bariéře. Především studenti doktorských programů musejí v tomto směru čelit mnoha výzvám. Někteří z nich si stěžovali na přílišnou důležitost osobních vztahů v akademické sféře. Dva z respondentů dokonce ukončili studium doktorského programu kvůli znevýhodňování ze strany učitelů. Dalším problémem může být v některých případech nedostatečná úroveň angličtiny u taiwanských spolužáků či učitelů. Ačkoliv mají téměř všichni vysokoškolští učitelé titul z USA, anglický jazyk je pro čínsky mluvící lidi velice složitý, především co se týče výslovnosti a gramatiky. Spolupráce s místními studenty a porozumění výkladu učitelů na přednáškách může být pro české studenty do jisté míry limitovaná.

Autorka došla k názoru, že existuje korelace mezi délkou pobytu na Taiwanu a spokojeností studenta. Čím déle student na Taiwanu tím komplexnější byly jeho zkušenosti, což mělo za následek změnu jeho názorů na místní obyvatelstvo. V momentě, kdy řešili studenti s místními problémy vážnější povahy, přestali na ně být

¹³⁷ Ani jeden respondent nejel na bakalářský program, proto se výzkum vztahuje pouze na magisterské a doktorské obory.

Taiwanci ukázkově milí, tak jako bývají na turisty. Do těchto situací se recipienti HES dostávali pouze zřídka, a proto mají Taiwance radši a jejich celkový dojem z pobytu je lepší. Podle autorčina odhadu se spokojenost začíná lámat někde mezi 6 a 12 měsíci pobytu. Záleželo také na tom, za jakým účelem konkrétní recipient MOE Scholarship odjel. Našli se studenti, kteří jeli na Taiwan, protože tam měli přítelkyni a hledali způsob, jak žít v jedné zemi. Byli studenti, kteří se v rámci svého pobytu věnovali spíše než škole volnočasovým aktivitám, jako je například surfing, vysokohorská turistika atp. Studenti, kteří změnili obor studia, byli spokojeni možná i proto, že na ně nebyly kladeny příliš velké nároky.

Pokud by rozsáhlejší výzkum potvrdil závěry, ke kterým dospěla autorka při provádění rozhovorů, doporučovala by autorka zlepšit efektivitu stipendií jako zdroje soft power několika způsoby. Z výzkumu vyplývá, že HES produkují spokojenější studenty, kteří mají potažmo pro Taiwan jako investora vyšší cenu. Proto by se mělo osvědčit udělovat více stipendií typu HES. Uvážíme-li, že MOE Scholarship navíc pokryje dobu čtyřikrát až šestkrát delší, než pokrývá HES pro většinu studentů, mohli by místo jednoho studenta magisterského či doktorského programu vyjet čtyři recipienti HES. Pokud by se tvůrci taiwanských stipendií zaměřili na zlepšení podmínek MOE Scholarship, bylo by podle provedeného výzkumu potřeba zvýšit kvalitu vzdělávacích institucí, vzdělat vysokoškolské učitele, aby lépe chápali kulturní rozdíly a byli připravení na chování a očekávání zahraničních studentů. Všechny zkoušky by měly být transparentní. Taipeiská kulturní kancelář by mohla lépe informovat uchazeče o stipendiu o tom, s čím se můžou na taiwanských školách setkat a upozorňovat je na rozdílnosti obou školských systémů. Také kontakty mezi taipeiskými kancelářemi a konkrétními vysokými školami by mohly být lepší, aby se minimalizovaly problémy spojené s byrokratickými procedurami. V případě recipientů HES lze říci, že byla většina z dotázaných velice spokojená s chováním místních. Respondenti Taiwance často popisovali za použití superlativů. Podle autorky se jedná o faktor, který na recipienty HES působil velkou měrou a bylo by chybou ho nevyužít.

Výzkumným předpokladem bylo i tvrzení, že budou recipienti stipendií považovat Taiwan za samostatný stát. Všechny odpovědi kromě tří toto tvrzení potvrdily. Mezi studenty se nenašel jediný člověk, který by Taiwan označil za čínskou provincii. Vzhledem k tomu, že uznání vlastního suverénního statutu je jeden z hlavních cílů taiwanské zahraniční politiky, je tento závěr potvrzením efektivit stipendijních

programů jako zdroje soft power. Je nicméně třeba zdůraznit, že závěry z výzkumného vzorku, čítajícího 24 studentů, nelze zobecnit a k potvrzení výsledků průzkumu je zapotřebí provést rozsáhlejší šetření.

Posledním předpokladem bylo, že bude většina studentů z pobytu na Taiwanu nadšená a bude se chtít vrátit zpátky. Tento předpoklad byl potvrzen. Většina respondentů opravdu zhodnotila svůj pobyt kladně a to nejčastěji známkou 10 (1 bod byl zvolen za minimum, 10 za maximum). Objevily se nicméně poměrně velké rozdíly mezi hodnocením recipientů HES a MOE Scholarship, studenti čínštiny hodnotili pobyt průměrnou známkou 9, posluchači diplomových programů průměrně zvolili 6,3 body. Faktory, ovlivňující hodnocení se podle autorky shodují s důvody rozebranými výše. Na Taiwan se chtěli vrátit všichni respondenti kromě studentů, kteří v současné době na Taiwanu dlouhodobě pobývají. Většina z nich uvedla jako možný důvod k návratu na Taiwan pracovní nabídku. Zajímavé však je, že někteří respondenti zároveň zmínili, že je na Taiwanu nedostatek pracovních příležitostí mimo pozic učitelů angličtiny. Kdyby se tato skutečnost potvrdila, znamenalo by to, že ačkoliv by se studenti rádi vraceli na Taiwan za práci, nemají k tomu v současné době příhodné podmínky. Bylo by jistě v zájmu taiwanské vlády toto změnit.

Provedené šetření sice otevírá zajímavá témata, je nicméně zapotřebí dalšího výzkumu pro vytvoření plnohodnotných závěrů. Nový rozsáhlejší průzkum by zcela jistě žádal využití softwarových nástrojů pro jednodušší vyhodnocování. Dotazník by potom mohl být elektronický a odpovědi na otevřené otázky by sice mohly být stejně jako teď zaznamenávány autorkou (či respondentem), ale bylo by možné je za použití těchto nástrojů seřadit podle otázek všechny za sebou. To by podstatně zjednodušilo výzkumnou práci.

Rozsáhlejší výzkum by se mohl zabývat korelacemi mezi spokojeností a znalostí čínského jazyka, tendencí vracet se na Taiwan (někteří respondenti už byli na Taiwanu počtvrté). Další výzkum by také mohl zjišťovat, zda recipienti považovali Taiwan za samostatný stát ještě předtím, než tam jeli a zda se to změnilo po jejich pobytu tam. Dala by se zkoumat také míra spokojenosti respondentů v závislosti na čase stráveném na Taiwanu a činnosti, jež tam respondenti vykonávají, případně formy studia a uděleného programu. Drtivá většina recipientů považuje Taiwan za samostatný stát. V rozsáhleším výzkumu by bylo možné porovnat názory českých studentů, před odjezdem a po návratu z Taiwanu. To by nicméně vyžadovalo až tříletý výzkum.

5. Summary

This bachelor thesis is a case study analyzing the Taiwan Scholarships as a source of Soft Power. The aim of the thesis is to analyze contemporary situation of Taiwan, also its interpretation of the soft power concept through the offer of the scholarships, assess the outcomes according to recipients' evaluation and consequently aims to answer the question “Are the scholarships a source of soft power”? Subsidiary goal of the paper is also to present this topic to Czech readers, because the issue has not yet been explored among the Czech academics.

The first chapter deals with the Taiwanese view of the concept of soft power. The second chapter introduces the scholarships offered to foreign students financed by the Taiwanese government. The third chapter assesses the impact those scholarships have on their recipients. The core of the thesis is the research carried out by the author using semi-structured questionnaire and interview.

The Republic of China (Taiwan) is only recognised by 23 countries, none of which is able to secure Taiwan against Mainland Chinese claims. The most important external player in the Cross-Straits relationship is the USA. But American position is rather influenced by its relations with China and it is not decisive to what extent the Americans would support Taiwan against PRC. Taiwan's alternative is therefore using its soft power to influence the world's public with its democratic and economic miracle, human rights and liberty, culture, science and technology, international humanitarian aid or gastrodiploacy etc. Scholarships for foreign students are also a part of Taiwanese cultural diplomacy.

The main scholarship programs are carried by Taiwanese Ministry of Education(MOE) and Ministry of Foreign Affairs(MOFA). The biggest program is called Taiwan Scholarship and it consists of Huayu Enrichment Scholarship(HES) and MOE/MOFA Scholarship. HES is a program that allows foreign students to come to Taiwan and study Chinese for six or twelve months. MOE/MOFA Scholarship provides recipients with monthly subsidies for whole two to three years they spend undertaking degree studies in Taiwan. Scholarships are also awarded by other institutions, such as Chiang Ching-kuo Foundation or Academia Sinica. The scholarships support a wide range of activities, from high school education to conferences on Chinese studies.

The research focuses on the Czech recipients of HES and MOE Scholarship in the years 2011-12 and 2012-13. The author tried to contact all of the recipients and in the end 24 out of 30 took part in it. Each recipient answered about 30 questions in the questionnaire and added information he or she perceived as valuable. The author also asked more questions, if any interesting issue appeared. The author later analyzed the materials gained and deduced the outcomes. The research was carried with the use of different research methods, for example pre-coding and post-coding.

The main conclusion of the research is that the examined scholarships are a source of soft power, because most of the students returned home feeling good about their stay in Taiwan. However, the HES recipients were much more content than the recipients of MOE Scholarship. The author argues that there might be causality between the length of the stay and the contentment of the students. Students who stayed in Taiwan from six to twelve months have many positive memories of Taiwanese people and their life on Taiwan. On the opposite, the students who stayed for whole diploma program went through not so pleasant experiences both considering their general living circumstances and their contact with Taiwanese people. The difference between the form of education provided to the students of is also characterised as a main reason.

6. Použitá literatura

6.1 Primární zdroje

"A Century of Struggle, a Democratic Taiwan." *Office of the President, Republic of China*. Accessed 2014-04-21.

<http://english.president.gov.tw/Default.aspx?tabid=1124&itemid=25533&rmid=3048>

"About Us: Status." *International Cooperation and Development Fund*. Accessed 2014-04-28. <http://www.icdf.org.tw/ct.asp?xItem=4583&CtNode=29845&mp=2>

"Academia Sinica Taiwan International Graduate Program." *Taiwan Academy*. Accessed 2014-04-27. <http://tafs.mofa.gov.tw/SchDetailed.aspx?loc=en&ItemId=20>

"CCKF Annual Report." In 2013. Accessed 2014-04-13.

<http://www.cckf.org/pdf/CCKF2013EAnnualReport.pdf>

"Doctoral Fellowships." *Chiang Ching-kuo Foundation for International Scholarly Exchange*. Accessed 2014-04-26. <http://www.cckf.org.tw/e-europeDD.htm>

"Erasmus - pro studenty." *Národní agentura pro evropské vzdělávací programy*.

Accessed 2014-04-14. http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=56&view_type_code=program&#record_1327

"Full text of Anti-Secession Law." *People's Daily Online*. Accessed 2014-05-06.

http://english.peopledaily.com.cn/200503/14/eng20050314_176746.html

"*Government Structure*". (accessed 2014-05-14).

<http://www.taiwan.gov.tw/ct.asp?xItem=27177&ctNode=1920&mp=1001>

"Intenzivní jazykové kurzy Erasmus (EILC) v roce 2013/2014." *Národní agentura pro evropské vzdělávací programy*. Accessed 2014-04-28.

http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=42

"Introduction." *The Chiang Ching-kuo Foundation for International Scholarly Exchange*. Accessed 2014-05-10. <http://www.cckf.org.tw/e-introduce.htm>

„Joint Communiqué of the United States of America and the People's Republic of China." *Taiwan Documents Project*. Accessed 2014-01-30.

<http://www.taiwandocuments.org/communique03.htm>

"Linsanity (2013)." *IMDb*. Accessed 2014-04-21. <http://www.imdb.com/title/tt2359427/>

"List of Countries eligible for The TaiwanICDF Scholarship." In *International Cooperation and Development Fund*. Accessed 2014-04-13.

<http://www.icdf.org.tw/public/Attachment/3123117364777.pdf>

"Mandarin Chinese Learning Centers." *Ministry of Education, Republic of China (Taiwan)*. Accessed 2014-04-28.

<http://english.education.edu.tw/ct.asp?xItem=14462&CtNode=11424&mp=1>

"O nás: Historie a cíle." *Mezinárodní sinologické centrum při Karlově univerzitě*.

Accessed 2014-04-28. <http://cck-isc.ff.cuni.cz/cs/o-nas.html>

"Mutual Defense Treaty between the United States of America and the Republic of China." *Taiwan Documents Project*. Accessed 2014-04-21.

<http://www.taiwandocuments.org/mutual01.htm>

"Research Grants." *Chiang Ching-kuo Foundation for International Scholarly Exchange*. Accessed 2014-04-26. <http://www.cckf.org.tw/e-europeRG.htm>

"Research Grant for Foreign Scholars in Chinese Studies." *The Center for Chinese Studies*. Accessed 2014-04-27.

<http://tafs.mofa.gov.tw/SchDetailed.aspx?loc=en&ItemId=20>

"Research Grant." *Center for Chinese Studies*. Accessed 2014-04-28.

<http://ccs.ncl.edu.tw/EN/Reward.aspx> "Research Grant." *Center for Chinese Studies*. Accessed 2014-04-28. <http://ccs.ncl.edu.tw/EN/Reward.aspx>

"Sazby_2013-2014_web." *Národní agentura pro vzdělávací programy*. Accessed 2014-04-14. [http://www.naep.cz/download-](http://www.naep.cz/download-variant.php?general_file_variant_id=7126&a=view-project-folder&project_folder_id=57&)

[variant.php?general_file_variant_id=7126&a=view-project-](http://www.naep.cz/download-variant.php?general_file_variant_id=7126&a=view-project-folder&project_folder_id=57&)
[folder&project_folder_id=57&](http://www.naep.cz/download-variant.php?general_file_variant_id=7126&a=view-project-folder&project_folder_id=57&)

"Seminars and Workshops." *International Cooperation and Development Grant*.

Accessed 2014-04-28.

<http://www.icdf.org.tw/ct.asp?xItem=5595&CtNode=30108&mp=2>

"Senior Scholar Grants." *Chiang Ching-kuo Foundation for International Scholarly Exchange*. Accessed 2014-04-26. <http://www.cckf.org.tw/e-europeSS.htm>

"Scholarships." *Study in Taiwan*. Accessed 2014-04-28.

http://www.studyintaiwan.org/taiwan_scholarships.html

"Scholarships." *Ministry of Education, Republic of China (Taiwan)*. Accessed 2014-04-28.

<http://english.education.edu.tw/lp.asp?ctNode=11425&CtUnit=1344&BaseDSD=16&mp=1>

"Shanghai Communiqué." *Taiwan Documents Project*. Accessed 2014-01-30.

<http://www.taiwandocuments.org/communique01.htm>

"Společný stipendijní program Mezinárodního visegrádského fondu a tchajwanské Národní vědecké rady pro doktorandy a postdoktorandy." *Dům zahraničních služeb*.

Accessed 2014-04-26. <http://www.zahranici-stipendium.cz/scripts/detail.asp?id=4583>

Study in Taiwan. Accessed 2014-05-05. <http://www.studyintaiwan.org>

"Taiwan Relations Act." *American Institute in Taiwan*. Accessed 2014-01-30.

<http://www.ait.org.tw/en/taiwan-relations-act.html>

"Taiwan Fellowships & Scholarships." *Taiwan Academy*. Accessed 2014-04-27.

<http://www.taiwanacademy.tw/article/index.php?sn=14>

"Taiwan Scholarship." *Ministry of Education, Republic of China (Taiwan)*. Accessed 2014-04-28.

<http://english.education.edu.tw/ct.asp?xItem=14463&ctNode=11425&mp=1>

Taiwan Academy. Accessed 2014-05-05. <http://www.taiwanacademy.tw/>

"Taiwan Scholarship Applications for CZ Students." *Taipei Economical and Cultural office, Prague, Czech Republic*. Accessed 2014-05-08. <http://www.roc-taiwan.org/CZ/ct.asp?xItem=469192&ctNode=3375&mp=147>

"Tchaj-wan: Základní informace o teritoriu." *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*. http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asiie/tchaj_wan/

"The Chiang Ching-kuo Foundation for International Scholarly Exchange, Annual Report 2012-2013." *The Chiang Ching-kuo Foundation for International Scholarly Exchange*. Accessed 2014-04-28. <http://www.cckf.org/pdf/CCK>

"The East European Regional Committee Programs." *Chiang Ching-kuo Foundation for International Scholarly Exchange*. Accessed 2014-04-27. <http://www.cckf.org.tw/e-EastEuropean.htm>

"The "Six Assurances" to Taiwan." *Taiwan Documents Project*. Accessed 2014-01-30. <http://www.taiwandocuments.org/assurances.htm>

"Welcome to apply for 2014 Taiwan Fellowship." *Taipei Economical and Cultural Office, Prague, Czech Republic*. Accessed 2014-04-13. <http://www.roc-taiwan.org/cz/ct.asp?xItem=481142&ctNode=2811&mp=147>

立法院第8屆第3會期外交及國防委員會第30次全體委員會議紀錄(Legislativní yuan, 8. kolo, 3. zasedání Komise pro zahraniční a bezpečnostní záležitosti, 30. zasedání všech členů komise: záznam). 2014.

"外交及國防委員會審查結果(Závěrečná zpráva z šetření Komise pro zahraniční otázky a národní bezpečnost)." *立法院(Legislativní yuan)*. Accessed 2014-05-08. http://misq.ly.gov.tw/MISQ/FileSaveAs.action?filePath=docu/201212/&fileName=1011224070300200_122716203.doc

"副總統薩國行程拜會薩國總統弗各蒂斯及副總統金達亞以及中美洲統合體秘書長尚塔馬利亞(Viceprezidentka se setkala s prezidentem Mauricio Funesem a viceprezidentem Salvadoru Óscarem Ortizem a tajemníkem Středoamerického integračního systému)." (accessed 2014-01-29. <http://www.president.gov.tw/Default.aspx?tabid=131&itemid=8058&rmid=514>

Rozhovor se zaměstnancem Tchajpejské kanceláře v Praze, Stevenem Yangem. Praha, 2014-03-31.

Rozhovor s akademikem Cheng Yuchinem. Praha, 2014-05-09.

Rozhovory s respondenty z dokumentů:

"Taipei Economic and Cultural Office, Prague: Table I 2011 Taiwan Scholarship Candidates." *Tchajpejská ekonomická a kulturní kancelář v Praze.* Accessed 2014-05-11. <http://www.taiwanembassy.org/public/Data/1518951371.doc>

"Taipei Economic and Cultural Office, Prague: The Taipei Economic and Cultural Office in Prague announces the Czech Candidates of the 2012 Taiwan Scholarship in the following Table I." *Tchajpejská ekonomická a kulturní kancelář v Praze.* Accessed 2014-05-11. <http://www.roc-taiwan.org/public/Attachment/251716581471.doc>

"Taipei Economic and Cultural Office, Prague: Table I Candidates of the 2011-2012 Ministry of Education Huayu Enrichment Scholarship." *Tchajpejská ekonomická a kulturní kancelář v Praze.* Accessed 2014-05-11. <http://www.roc-taiwan.org/public/Attachment/151111393771.doc>

"Taipei Economic and Cultural Office, Prague: Table I Candidates of the 2012-2013 Ministry of Education Huayu Enrichment Scholarship." *Tchajpejská ekonomická a kulturní kancelář v Praze.* Accessed 2014-05-11. <http://www.roc-taiwan.org/public/Attachment/251716572871.doc>

6.2 Monografie

Bakešová, Ivana, Rudolf Fürst, and Zdeňka Heřmanová. *Dějiny Taiwanu.* Praha: Lidové noviny, 2004.

Bryman, Alan. *Social research methods.* 4th ed. New York: Oxford University Press, 2012

Bush, Richard C. *At Cross Purposes: U.S.-Taiwan Relations.* Armonk, New York: M.E. Sharpe, 2004.

Nye, Joseph S. *Presidential leadership and the creation of the American era*. Princeton: Princeton University Press, 2013.

Yin, Robert K. *Case study research: design and methods*. Fifth edition. London: Sage Publications, Inc., 2014.

6.3 Odborné články a texty

Chase, Michael S. "Taiwan's Arms Procurement Debate and the Demise of the Special Budget Proposal: Domestic Politics in Command." *Asian Survey* 48, 4 (2008): 703-724. Accessed 2014-01-31. <http://www.jstor.org/stable/10.1525/as.2008.48.4.703>

DeLisle, Jacques. "Soft Power in a Hard Place: China, Taiwan, Cross-Strait Relations and U.S. Policy." In *Foreign Policy Research Institute*. Accessed 2014-01-31. http://www.fpri.org/docs/delisle.chinataiwan_1.pdf

Dumbaugh, Kerry. "CRS Report for Congress Prepared for Members and Committees of Congress Taiwan's Political Status: Historical Background and Its Implications for U.S. Policy." *Congressional Research Service*. Accessed 2014-01-30. <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RS22388.pdf>

Khan, Shirley A., and Wayne M. Morrison. "U.S.-Taiwan Relationship: Overview of Policy Issues." *Congressional Report Service*. Accessed 2014-01-28. <http://www.fas.org/sgp/crs/row/R41952.pdf>

Khan, Shirley A. "Taiwan: Major U.S. Arms Sales Since 1990." In *Congressional Report Service*. 2012. Accessed 2014-01-28. <http://www.fas.org/sgp/crs/row/RL30957.pdf>

Ko, Shu-ling. "Power behind cross-strait peace: Nye." *Taipei Times*. Accessed 2014-01-26. <http://www.taipetimes.com/News/taiwan/archives/2010/12/09/2003490480>

Leslie Hook. *Taiwan's Détente Gamble*. Wall Street Journal. <http://online.wsj.com/news/articles/SB100014240527487035144045745888630080127>
66

Roberts, Amy, Prudence Chou, and Greg Ching. "Contemporary trends in East Asian higher education: dispositions of international students in a Taiwan university." *Higher*

Education vol. 59, issue 2 (2010): 149-166. Accessed 2014-05-04.

<http://link.springer.com/10.1007/s10734-009-9239-4>

Rockower, Paul S. "Projecting Taiwan: Taiwan's Public Diplomacy Outreach." *Issues & Studies* 47, 1 (2011): 107-152.

Sehnálková, Jana. "Americká zahraniční politika vůči Číně." In *Zahraniční politika USA na začátku 21. století*, edited by Kozák, Kryštof, 142-175. Praha: AMO, 2009.

"Trends in Core Political Attitudes among Taiwanese." *Election Study Center National Chengchi University*. Accessed 2014-05-10.

<http://esc.nccu.edu.tw/english/modules/tinyd2/content/TaiwanChineseID.htm>

Tyler, Patrick. "(Ab)normalization of U.S.-Chinese Relations." *Foreign Policy* 78, 5 (1999): 93- 112.

Wang, Hongying, and Yeh-Chung Lu. "The Conception of Soft Power and its Policy Implications: a comparative study of China and Taiwan." *Journal of Contemporary China* 17, 56 (2008): 425-447. Accessed 2014-05-10.

http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10670560802000191#.U24D_ShaYfh

Wu, Joshua Su-Ya. *Economics, Lobbying, and U.S. Congressional Support for Taiwan: Buying American Support, 2002–2006*. 2009. Accessed 2014-01-

29 <http://www.jstor.org/discover/10.1525/as.2009.49.2.380?uid=2129&uid=2&uid=70&uid=4&sid=21104135754333>

Yeh-Chung Lu. *Fad or Fact? Soft Power in the Case of Taiwan*

http://www.learningace.com/doc/662370/ad13186b3d447d7dea16387f8290e0ee/Lu_yeh-chung_fad-or-fact-soft-power-in-the-case-of-taiwan

Yuan, Jing-dong. "Security Across the Taiwan Strait: Promises and Pitfalls." In *Center for Security Studies*. 2012. Accessed 2014-01-31.

www.mcsstw.org/web/content.php?PID=5&Nid=942

Zhao, Sui-sheng. *Across the Taiwan Strait: Mainland China, Taiwan, and 1995-1996 Crisis*. New York: Routledge, 1999.

6.4 Internetové zdroje

"Author notes." In *The online platform for Taylor & Francis Group content*. 2008. Accessed 2014-01-28.

<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10670560802000191#.UuemSBBNzDc>

Cody, Edward. *China Sends Warning to Taiwan With Anti-Secession Law*. Accessed 2013-11-30. <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A15294-2005Mar7.html>

"Erasmus už vyslal do ciziny přes 65 tisíc českých studentů." *Týden.cz*. Accessed 2014-04-14. http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/skolstvi/erasmus-uz-vyslal-do-ciziny-pres-65-tisic-ceskych-studentu_304082.html#.U0sK_1cl8hM

"Professor Alan Bryman." *University of Leicester*. Accessed 2014-05-08. <http://www2.le.ac.uk/departments/management/people/abryman>

Sui, Cindy. "Can Taiwan's military become a voluntary force?." In *British Broadcasting Corporation*. 2013. Accessed 2014-01-31. <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-25085323>

"Taiwan raises hourly minimum wage to NT\$115 from Jan. 1." *Focus Taiwan News Channel*. Accessed 2014-04-14. <http://focustaiwan.tw/news/asoc/201312300006.aspx>

Tsai, June. "MOC minister promotes Taiwan's soft power." *Taiwan Today*. Accessed 2014-04-20. <http://www.taiwantoday.tw/ct.asp?xItem=195247&ctNode=445>

"The World Factbook." In *Central Intelligence Agency*. Accessed 2014-01-31. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tw.html>

"*政大校史* (Historie Zhengzhi University)". (accessed 2014-05-10). <http://archive.nccu.edu.tw/history.htm>

"官股變民營! 綠委黃偉哲質疑蔡經國清廉 不知馬作何感想 原文網址: 官股變民營! 綠委黃偉哲質疑蔡經國清廉 不知馬作何感想 政府Vláda zveřejňuje! Huang Weizhe z DDP říká: Chiang Chingguo byl čistý, ale Chiang Chingguova nadace není. Co si o tom myslí prezident!). (accessed 2014-03-31. <http://legacy.nownews.com/2009/03/04/301-2417084.htm>

"“綠委”質疑經國基金會規避監督(DPP zpochybňuje transparentnost Chiang Chingguovy nadace, protože se vyhýbá kontrole)." 鳳凰衛視(*Fénix*) Accessed 2014-03-31.

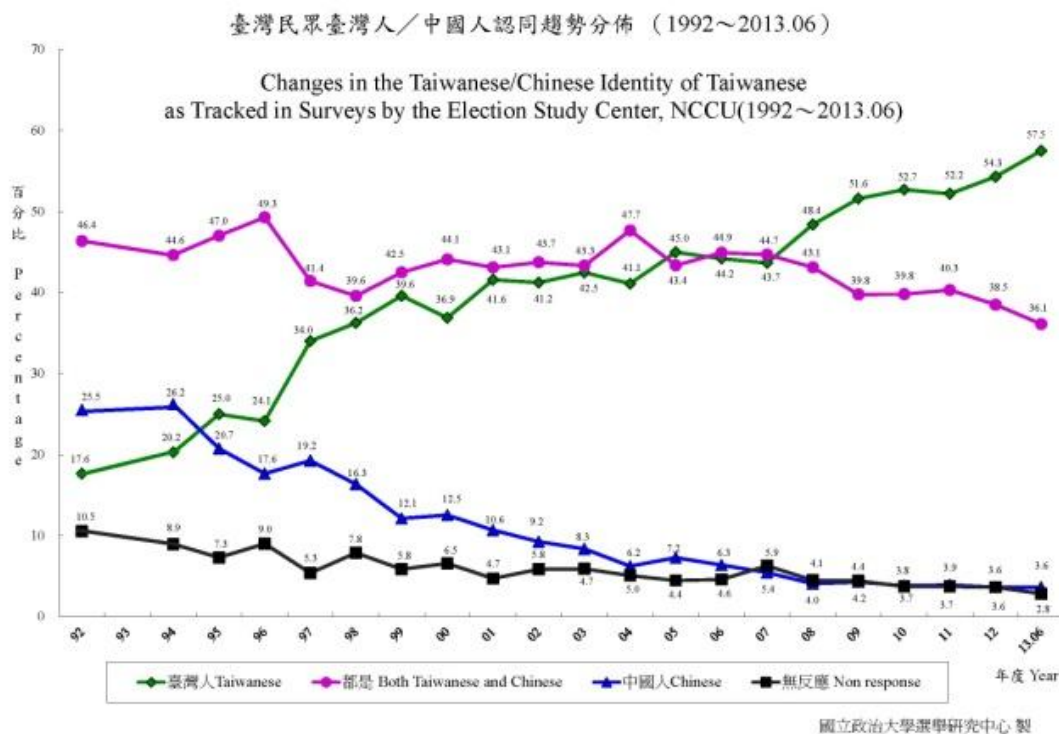
<http://dailynews.sina.com/bg/tw/twpolitics/phoenixtv/20090305/16326923.html>

"20111029馬英九總統治國週記：自由民主軟實力兩岸文化影響力(2011/10/29Svoboda, demokracie, soft power: kulturní vliv na obou stranách úžiny)." *Youtube*. Accessed 2014-05-10. <https://www.youtube.com/watch?v=T5OSRRnRT1c>

7. Přílohy

7.1 Příloha č. 1: Graf změn taiwanské/čínské identity

Název grafu: Změny taiwanské/čínské identity obyvatel Taiwanu, zachycené

v průzkumech Election Study Centre při National Zhengzhi University v letech 1992-2013.

Popisky grafu z leva do prava: Taiwanská identita, Taiwanská a Čínská identita, Čínská identita, Bez odpovědi.¹³⁸

¹³⁸ "Trends in Core Political Attitudes among Taiwanese." *Election Study Center National Chengchi University*. Accessed 2014-05-10.
<http://esc.nccu.edu.tw/english/modules/tinyd2/content/TaiwanChineseID.htm>

7.2 Příloha č. 2: Dotazník

- Co se vám vybaví, když se řekne: „Taiwan“?

- Věk:
- Pohlaví:
- Škola v ČR, Obor:
- Škola na Taiwanu, Obor:
- Název stipendia:
- Délka pobytu:
- Současná země pobytu:

- Odkud jste se dozvěděl/a o stipendijním programu?

- Věděl/a jste následující informace o Taiwanu, než jste tam jel/a?
 - geografická poloha ANO/NE
 - politické zřízení ANO/NE
 - řeč ANO/NE
 - etnická příslušnost obyvatel ANO/NE
 - identita obyvatel (jak se vnímají Taiwanci) ANO/NE

- Znáte dnes odpovědi na tyto otázky?
 - geografická poloha ANO/NE
 - politické zřízení ANO/NE
 - řeč ANO/NE
 - etnická příslušnost obyvatel ANO/NE
 - identita obyvatel (jak se vnímají Taiwanci) ANO/NE

- Z jakého důvodu jste si vybral/a pro svůj studijní pobyt právě Taiwan?(vyberte jeden i více)

- a) kvůli čínštině
 - b) protože mi Taiwan doporučil/a kamarád/ka
 - c) jiný (mnou preferovaný) studijní pobyt mi nevyšel
 - d) díky nabízenému stipendiu
 - e) protože mi Taiwan připadal lákavý (prosím upřesněte)
 - f) protože je na Taiwanu demokracie (na rozdíl od jiných destinací)
 - g) jiný důvod (prosím specifikujte)
- Jak jste se většinou cítil/a mezi lidmi na Taiwanu?
 - a) velice příjemně
 - b) celkem příjemně
 - c) ne úplně příjemně
 - d) nepříjemně
 - Jak se k vám Taiwanci chovali ve většině případů?
 - a) příjemně
 - b) vystupují neutrálně
 - c) nepříjemně

Pro upřesnění můžete (a nemusíte) chování Taiwanců popsat vlastními slovy:

- Vy osobně vnímáte Taiwan jako:
 - a) samostatný stát
 - b) provincii Čínské lidové republiky
 - c) nic o taiwanském mezinárodním postavení nevím
 - d) jinak (prosím upřesněte)
- Myslíte si, že je pro Taiwance důležitá otázka možného (Taiwanem i ČLR uznávaného) spojení Taiwanu s Čínskou Lidovou republikou?
 - a) velice důležitá
 - b) spíše důležitá
 - c) spíše nedůležitá
 - d) nedůležitá

- Mluvil/a jste o tom s nimi někdy během svého pobytu na Taiwanu?
ANO/NE

- Pokud ANO, jak změnily tyto rozhovory Váš pohled na situaci?
 - přinesly zásadní změnu
 - nepřinesly zásadní změnu

- Chtěl/a byste se na Taiwan v budoucnosti vrátit? ANO/NE

- Pokud ano, za jakým účelem? (vyberte jeden i více)
 - a) Studium
 - b) Pracovní pobyt
 - c) Turistická návštěva
 - d) Jiné _____

- Kdybyste měl/a dělat Taiwanu reklamu, co byste zdůrazňoval/a (jak byste Taiwan „prodával/a“)?

- Jaká byla největší pozitiva vašeho pobytu na Taiwanu?

- Co se Vám naopak nelíbilo? Jaké byly negativní aspekty vašeho pobytu?

- Chutná/chutnala vám taiwanská kuchyně? ANO/NE
- Pokrylo stipendium vaše základní životní náklady? ANO/NE
- Pokud ne, kolik jste zhruba měsíčně doplácel/a?
- Jste spokojený/á s kvalitou vzdělávací instituce na Taiwanu? (prosím zdůvodněte)
- Slyšel/a jste o příspěvcích Taiwanu v rámci mezinárodních humanitárních misí? ANO/NE
- Zhodnoťte, jaký pocit ve vás zanechal váš pobyt na Taiwanu. (Vyberte číslo na stupnici 1 až 10, 10=maximum, pozitivní)
- Jaké jsou Vaše důvody pro toto hodnocení?
- Doporučil/a byste svým kamarádům, aby tento stipendijní pobyt absolvovali?
- Zahrnují Vaše současné aktivity něco, co je spojené s Taiwanem? (např. psaní článků o Taiwanu, prezentace o Taiwanu, párty s čínským jídlem atp.)
- Může být Vaše jméno uvedeno ve výsledcích výzkumu? ANO/NE

Děkuji Vám za Váš čas,

Barbora Šilhánová